

ZEYNEP CEMALİ ÖYKÜ YARIŞMASI

ÖDÜLLÜ ÖYKÜLER 2025

Zeynep Cemali Öykü Yarışması **5**

Sunuş Dr. Müren Beykan **7**

2025 Ödüllü Öyküler

Köy Abdullah Efe Fidan **14**

Babamın Sesi Zeynep Elif Şahin **22**

Kedünya'nın Robotu Zeynep Türkoğlu **31**

2025 Dikkati Çeken Öyküler

Ormanın Kalbindeki Kahramanlar Aslı Sena Ay **38**

Solis Ayşe Nur Genç **45**

Brokoli Çorbası Bora Serkan **51**

SüperZekâ 9000 Defne Aytaç **54**

Aradığınız Teknolojiye Ulaşılamıyor Gülce Küçükakın **61**

İnsana Ne Kalacak? Işıknaş Gürler **67**

Sesin Kayıttaydı Mehmet Rifat Yiğit **71**

Akıllı Davulcu Zeynep Dila Demir **74**

Zeynep Cemali Öykü Yarışması

Günüşiği Kitaplığı'nın, 2011'den beri her yıl düzenlediği Zeynep Cemali Öykü Yarışması, 15. yılını geride bıraktı. Çocuk edebiyatımıza birbirinden değerli 8 kitap armağan eden ve 2009'da aramızdan çok erken ayrılan öykücü Zeynep Cemali'nin anısını yaşatmayı amaçlayan yarışma, ilköğrençliğe adım atan çocukları edebiyata yakınlaştırıyor, geleceğin yazarlarının yetişmesine öncülük ediyor.

Zeynep Cemali Öykü Yarışması'na, Türkiye genelinde 6, 7 ve 8. sınıf öğrencileri katılıyor. Edebiyatımızın önemli isimlerinden oluşan seçici kurul her yıl değişiyor. Yarışmanın teması, Zeynep Cemali'nin artık birer klasik sayılan roman ve öykü kitaplarından o yıl için seçilen bir cümleye dayanıyor.

Yarışmanın 2025 teması "yapay zekâ" için öykülere kılavuzluk eden cümle, Cemali'nin *Ankaralı* adlı romanından: "*Aynadaki görüntüsüne baktı.*"

Gençler, öykülerini önceki yıllarda kardeşlik, hoşgörü, arkadaşlık, umut, cesaret, adalet, dayanışma, kararlılık, yalan, çocuklukta özgürlük, doğa sevgisi, uzay, sevinç ve macera temalarında yazmıştı. ■

Gençlerin öykülerinde robotlar hep mavi gözlü...

Dr. Müren Beykan

Geçen yıl “yapay zekâ” temasını anons ederken, robot üretiminin hızlandığı dijital çağda, tüm dünya canlılarının birlikte yaşamayı başarmasının değerini hatırlamış; “Hepimiz bu dünyanın parçasıyız, tüm canlılara saygı göstermeliyiz,” demiştik. Ama olmadı, ülkeler canlılara sevgi de saygı da göstermiyor ne yazık ki. Kendimize benzemeyenin yaşam hakkını reddetmek, gaspetmek uluslararası politikalar haline geldi.

Oysa gençler, robotlara bile saygı gösterilmesi gerektiğini yazmışlar öykülerinde, hepimizi duygulandırdılar, dileriz bu duyarlıklarını yaşamlarına sıkıca yansıtınsınlar. Zeynep Cemali Öykü Yarışması’nı, gençler geleceğin yazarları, tutkulu okurları, iyi insanları olsun hayaliyle kurmakla ne kadar doğru yaptığımızı da bize hep hatırlatsınlar böyle.

15. yılını kutlayan Zeynep Cemali Öykü Yarışması’na bugüne dek yurdun her köşesindeki 6, 7, 8. sınıflardan 7 bine yakın öğrenci öykü yolladı. Aralarından 52 gencin öyküsü ödüllendirildi; 84 gencin öyküsü de yayımlanmaya değer bulundu.

Bu yıl 31 ilin çeşitli okullarından 400’e yakın öğrenci “yapay zekâ” (YZ) temalı öyküler yazdı. Öyküsünde temayı iyi kurgulayan ve Türkçe’yi doğru kullananlar arasında titiz bir seçim yapan seçici kurulda, değerli yazarlar Afşin Kum, Altay Öktem, Buket Uzuner, Saliha Nilüfer ile Müren Beykan görev aldı.

3 gencimizin öyküsü, eşit ödüllendirilmek üzere seçildi; 8 öykü

de, bu kitapçığın “Dikkati Çeken Öyküler” bölümünde yayımlanmaya hak kazandı. Ankara, İstanbul, Kayseri, Samsun ve Tekirdağ’dan yazan bu başarılı gençlerimizi kutluyoruz.

2025 temasına, özel okullar daha fazla ilgi gösterse de, bilim ve sanat merkezlerinin katılım heyecanı sürüyor. Delikanlılar YZ öyküleri yazmak için, umduğumuz hevesi göstermediler. 6. sınıflarsa yine diğer sınıfları geride bırakmıştı (175 öykü). Önceki yarışmalara katılan 22 öğrenci yine yazmıştı. En çok öykü yollayan illerse İstanbul (119), Ankara (102) ve İzmir’in (33) yanı sıra yine Mersin (23) oldu. 6 Şubat 2023’teki büyük depremin gazisi illerden katılım bu yıl da yok denecek kadar azdı.

“Köy yok, Ali. Haritada yokuz. Sistemde yokuz... [...] Burası sadece bir taslak. Bir yazılım. Bir sabne... [...] Gece dışarı çıkacağımı söylemiştim, senin yanına gelecektim. On dakika sonra tabletimi unuttuğum için geri döndüm. Açık pencereden onu gördüm. Önce gözlerini çıkardı, sonra yüzü ikiye ayrıldı...”

Kayseri’de, artık bir lise öğrencisi olan **Abdullah Efe Fidan**, ödül kazanan “Köy” adlı öyküsünde, kusursuz bir köyde yaşayan iki gencin gerçeği keşfini anlatmış. Kusursuzluğun ardındaki “zekâ”nın yapay oluşu mu, en sevdiğimizizin robot oluşu mu dehşete düşürür bizi? Okurunu düşündüren Efe’yi içtenlikle kutluyoruz.

“Bilimsel araştırmalar, bir insanı uzun zaman görmeyince, o kişinin ilk sesini unutacağınızı söylüyor. Ben de o an, babamın sesini on yıldan beri ilk kez duyuyormuş gibi hissediyorum. Tek sorun, sesin gerçekte babamdan gelmeyişi. Cansız, yapay bir görüntüye ait. Ama yine de ekrandaki görüntü susunca babamın özlemi geri dönüyor...”

İstanbul’da, artık 8. sınıf öğrencisi olan **Zeynep Elif Şahin**, ödül kazanan “Babamın Sesi” adlı öyküsünde, yitirdiği babasına derin özlem duyan kahramanına, bilgisayarda babası gibi konuşan yapay zekâyla destek olmuş. Bu “babanın”, sesi benzese de gerçek duyarlılıklarından uzak oluşunu vurgulayan Zeynep Elif’i gönülden kutluyoruz.

“O sırada yerleri cilalayan robot... [...] ‘Merhaba,’ dedi mekanik bir sesle. ‘Ben RoBo 01-a... [...] hedefim, bu evrene paralel olan ve Kediler Evreni olarak bilinen kedi boyutunda, kedilerin en popüler gezegeni Kedünya’nın başkanı Meow Catarus’un bana verdiği, ‘ev kedisi ajanların görevlerini daba konforlu yapmasını ve güvenliğini garantileme’ görevini eksiksiz yerine getirmek. Rica ediyorum, bu cümleyi bir daba kurdurmayın bana.”

Samsun’da, artık 8. sınıf öğrencisi olan **Zeynep Türkoğlu**, “Kedünya’nın Robotu” adlı öyküsünde, dünyaya hayvanların gözünden bakmış ve kedilerin bir robot süpürgeyle sınavını dillendirmiş. Öyküsüyle bizi gülümseten Zeynep’i neşeyle kutluyoruz.

IQ’su 190 olan ve Einstein’ın “yaşayan en büyük akıl” dediği deha, Macar kökenli Amerikalı matematikçi ve bilgisayar bilimcisi John von Neumann (1903-1957) kuantum, bilgisayar, DNA ve hatta nükleer bomba gibi alanları biçimlendirdi. Ölüm döşeginde de, “Makineler insanlığı açacak, durdurulamaz. Uyumlu kalın, meta becerilerde ustalaşın,” dedi. Bugün kod yazmayı kolayca öğrenen, bilgisayar programlarıyla barışık büyüyen gençler her çipte, her algoritmada, her genom laboratuvarında izi var denen bu bilim insanının da, onun dediklerinin de farkında değil belki, ama YZ ile birlikte yaşamının şifresini çözmeye azimliler besbelli. 2025 temasına çok şaşırtıcı açılardan, etik ve hukuk açılarından da yaklaşmışlar.

Bu yıl öyküler bizi ilginçlikleriyle düşündürdüğü gibi adeta geleceğe de ışıkladı. 400’e yakın öykünün üçte biri 2035 ile 3549 yılları arasında bir zamanda geçiyor. Yapay zekâ efendimiz değil, hizmetkârımız olmalı, deniyor. Bunca öykünün belki de yarısında, robot gündelik yaşamda hizmetli olarak etkin kullanılıyor. Üstelik en önemli yararı, ev ödevlerini yapması. Gelecekte öğrenciler hâlâ var, okul sistemi aynen devam ediyor ve ödevler de var. Ancak, ödevleri başkasına yaptırma hayali robotlarla fevkalade çözülmüş. Hiç kendisi ödev yapan yok, her şeyi zaten bilen robotlar okul ödevlerini de şıp diye yapıyor!

6-7 öyküde kahramanların, sabah ne giyeceklerini de kişisel robotları belirliyor, hazırlıyor. *“Kararsızlıkla boğuşan biri için tüm kararları başkasına bırakmak bir tür konfor.”* (İstanbul’dan **Hasan Yiğit Acar**: Yansımaya) Öykü kahramanlarının aileleri gelecekte, ama bugünkü ilişkiler düzeninde yaşamayı sürdürüyorlar. Robot bile olsalar çocuklar okula gidiyor. Işınlanma bulunmuş ama anne ve babanın çocuklarla kurduğu düzen tıpkı bugünkü topallamaları içeriyor. Genelde anne baba geç saatlere kadar çalışıyor. Genelde çocuklar evdeki yemek işine yardım etmiyor.

Bilgisayar bağımlılığı çoğu zaman neredeyse olumlanmış, çünkü kimisine göre YZ, yalnızlığımızı giderecek bir arkadaşı; aile ve arkadaşların yerine geçebilecek sadık bir dost. Hatta, onun da duyguları olduğuna inanmak istemiş onlarca genç. İnsan görünümü robotlardan da duygusallık bekleyen, onların insanlaşmasını umut eden 15’ten fazla öykü okuduk. Tekirdağ’dan **Ecrin Melis İrgin**, “Yansımaların Sessizliği”nde bu konuda formül de önermiş: *“Belki bir yapay zekâyı insan yapacak şey kan ya da kemik değil, birinin ona sarılmasıdır.”* 2-3 öyküde etik açıdan bir robotun “öldürülmesi” tartışılmış. Ankara’dan **İpek Er**, “Gölgelerin Ardındaki Akıl”da, robot “korkuyorum” dediği için, düğmesini kapatmanın onu öldürmek mi olacağından korkmuş.

En az 15 öyküde YZ ile robot, birbiri yerine kullanılıyor ve 4-5 öyküde de gençler kolayca YZ ya da robot yapıyorlar. Hatta, bir şey araştırmak bir saatlerini, en uzun çalışma 1 günlerini alıyor!

Bazı öykülerde bilgisayar ekranındaki YZ durup dururken konuşmaya başlıyor ve *“Merhaba! Size nasıl yardımcı olabilirim?”* diye soruyor. Yaklaşık 40-45 öykü, kılavuz cümle *“Aynadaki görüntüsüne baktı,”* ile başlamış ya da öykü içinde aynaya bakılıyor. Çoğunlukla da robot olup olmadığını görmek istiyor öykü kahramanı.

Robotların gözleri hep mavi, kötüseler kırmızı oluyor. 8 kadar öykü YZ ağzından yazılmış; okur onların ne kadar hor kullanıldığını düşünüp üzüyor adeta. Bazı gençler, robotların sıradan nesnelere olarak görülmesinin ve aşırı çalıştırılmasının onları isyana sürükleyebileceği korkusunu yansıtmış. Gelecekte bunun sorun yarataca-

ğını, önlem alınması gerektiğini belirtenler olmuş. Çünkü ciddiye almazsak, YZ insanları köleleştirebilir. Oysa bazısına göre de, *“Düşünmek çok yorucu bir işti ve (robotlar) böyle bir görevi sahiplerine bırakamazlardı.”* (İstanbul’dan **Ada Canbolat**: Amaçlar ve Hayaller)

Genelde insan hayatının duygusal zenginliği övülmüş, YZ’lı hayat insan için mükemmel ama tehlikeli bulunmuş. Öykülerin yarıya yakınında teknoloji merakı dünyayı mahvetmiş. *“Geliştirdiğimiz her teknoloji, aynı zamanda bir sorumluluk demek. Küçük bir bata yüzünden büyük bedeller ödeyebiliriz.”* (Ankara’dan **Nil Bilgin**: Sistemi Kim Bozdu?)

Bir robotun insan olamayacağını altını çizenler de fazlaydı. Üstelik, gülp eğlenemiyor oluşuna özellikle dikkat çekilmişti. Ankara’dan **Gülce Özarlan**, “Zümrüt Baharları”nda, *“Bazen bayat, anlam aramayı bırakınca gerçek anlamını bulur. Çünkü biz anlamdan fazlasınız. Düşlerimiz var, hatalarımız var. Ve bu bizi insan yapıyor,”* derken, İstanbul’dan **Lara Erden** de “İnsan Olmanın Değeri”nde, *“İnsana, insan lazım, hava lazım, toprak lazım,”* diye YZ ile farkımıza son noktayı koymuş.

Yüzlerce dramatik öykünün yanı sıra, gülümseterek düşündürülen öyküler de vardı. Ankara’dan **Gülce Küçükakın** (artık 7. sınıfta) dikkati çeken “Aradığınız Teknolojiye Ulaşılamıyor” adlı öyküsünde, 2050 yılında bir uçakta yaşanan sorun için analog telefona ihtiyaç duyulduğunu ve bu cihazı da ancak bir “emekli”nin kullanabileceğini kurgularken, İstanbul’dan **Zeynep Dila Demir** (artık lisede) ise “Akıllı Davulcular” adlı öyküsünde, eğer sahur vakti Ramazan manilerini bir robot çalıp söylerse mahallenin nasıl karışabileceğini hayal etmiş.

Robotların etkisiz hale getirilmesi yöntemi olarak, YZ programını bilgisayardan silmek yerine, üstlerine taş ya da su atmayı, kablosunu koparıp pillerini tekmelemeyi, hatta halatla bağlamayı deneyen kahramanlar olmuş. Onlarca öyküde tehlike anlarında da hep kırmızı bir düğmeye basılmış ve robot devre dışı kalmış. Bir öyküde de, ülke elektriği kesilerek robotlar durdurulmuş (Ankara’dan **Melis Aydoğan**: Geleceğin Sonu).

Ankara'dan **Bora Serkan** (artık 7. sınıfta), dikkati çeken "Brokoli Çorbası" adlı öyküsünde, YZ'yi bilgisayardan sildikten sonraki 1 saat içinde brokoli çorbası içilmesini de şart koşmuş. Gülümseten bir başka öyküde sarı saçlarını topuz yapan robot, "*Belli olmasa da kalbim kırılmıştı,*" ve "*Hiç düşünmeden... kapı şifre çözücüsünü alıp kaçtım,*" diyor (İstanbul'dan **Sultan Tayboğa**: Farklı Yabancı).

"*Sence yapay zekâ dünyayı ele geçirebilir mi?*" diye sorulan YZ Grok, "araştırmış" ve şu sonuca varmış: "*Kesin değil, güvenlik önlemleriyle yönetilebilir.*" YZ'nin cevabı düşündürücü, ama besbelli beş yıl sonra gençler bu konuda tekrar öyküler yazmalı; büyük ve hızlı değişimi izleyebiliriz böylece. Hep söylüyoruz, gençlerin hayal gücü çok zengin. Anadillerini de daha zengin kullanabildiklerinde kim bilir neler neler yazacaklar.

Bu yıl ilk defa öykülerin YZ ile mi yazıldığını taramamız gerektiği ve bazı öyküler %80-90 YZ destekli bulundu. Demek ki artık, öykülerin YZ'ye yazdırılmasının kabul edilemeyeceğini de vurgulamamız gerekiyor.

Sevgili Zeynep Cemali'ye yine sevgi selamımızı yolluyoruz. Günışığı Kitaplığı'mızın, 30. yılını kutlayacağı 2026 için, onun adını taşıyan yarışmamızın teması özel seçildi: Bu dertli coğrafyada yaşayan gençlerin "mutluluk" için öyküler yazmasını istiyoruz. Yeni seçici kurulda benimle birlikte görev alacak sevgili yazar arkadaşlarımız Figen Şakacı, Füsün Çetinel, Lal Laleş ve Suat Duman, gençlerin mutluluğu nasıl değerlendireceğini merakla bekliyor. Tema cümlemiz, Cemali'nin *Öykü Öykü Gezen Kedi* adlı öykü kitabından: "*Parmaklarının ucunda yükselerek zile uzandı.*" 16. yarışmanın raporlülüğünü yine Hande Demirtaş üstlenecek.

Tekirdağ'dan **Işıknaş Gürler**'in dikkati çeken öyküsü "İnsana Ne Kalacak?"la noktalayalım bu yılı: "*Belki de gelecekte en değerli şeyler, insanların kurduğu bayaller, keşfettiği fikirler ve paylaşılmayı bekleyen hikâyeler olacak...*" ■

ÖDÜLLÜ ÖYKÜLER

2025 teması yapay zekâ

"*Aynadaki görüntüsüne baktı.*"

Zeynep Cemali'nin *Ankaralı* kitabından tema cümlesi.

SEÇİCİ KURUL

Afşin Kum
Altay Öktem
Buket Uzuner
Saliha Nilüfer
Dr. Müren Beykan

*Felsefe ve edebiyatın
temel meselesi olan varoluş
sorununu teknoloji ekseninde
ele aldığı ve absürd mizabla
harmanladığı için...*

Abdullah Efe Fidan

8. sınıf öğrencisi
Kayseri, Özel Tefrik
Kuşoğlu Ortaokulu

“Bu öyküyü yazmaktaki amacım, insanın gerçeği arayışını dile getirmektir. Hepimiz köyü, doğallığın ve samimiyetin zirvede olduğu, sıcak bir yuva olarak hatırlarız, fakat onu bu denli samimi yapan şey sunduğu ortam mı, yoksa oradaki yaşanmışlıkların verdiği tertemiz duygular mıdır? Özellikle yapay zekâ ile fitili ateşlenen ‘Kusursuz makine eseri mi, yoksa hatalarıyla insan ürünü mü yeğdir?’ tartışmasına gönderme yapmak istedim.

Bu süreçte yalnız değildim. Bana her zaman destek olan, yol gösteren, ufku açan canım öğretmenim Emrah Artık’a, hayattaki ilk öğretmenim annem Meral Fidan’a, hangi ortamda olursam olayım elimi hiç bırakmayan canım babam Ali Fidan’a ve yaramazlıklarıyla beni deli etse de, sevgisiyle gönlümü şenlendiren biricik kardeşim Alp Emir’e teşekkürü bir borç bilirim.”

KÖY

Küçük bir çocuğun her resim dersinde defterine çizdiği o meşhur resmi andıran bir köydü Kozbelen. İki tepenin arasından sırtarak bakan bir güneş, yamaçtaki kaynaktan gürül gürül akıp kasabaya hayat veren nehir, çitle çevrili evler, inekler, tavuklar, bizonlar ve sazlıkta onları yutan devasa anakondalar... Pardon, son iki örnek pek uygun olmadı sanki. Her neyse! Ne diyordum? Muazzam bir köydü Kozbelen.

Onu bu kadar güzel yapan sadece konumu ve fiziksel imkânları değildi elbette. Yardımlaşmanın, sevginin, şefkatin ve masallardaki tüm iyi duyguların kaynağı da bu köyden çıkıp insanlığa ulaşıyor gibiydi. Bu ortamın başmimarı olan, köyün simgesi haline gelen bir isim vardı: Sami Usta.

Sami Usta'nın darda olana Hızır gibi yetişen, mutsuzları güldüren, hoyratları ehlileştiren bir yapısı vardı. Elinden her iş gelirdi. Geçimini, köydeki tüm aileler gibi, arıcılıktan sağlıyordu. Kovan için kraliçe arı neyse, Kozbelen için de Sami Usta aynı öneme sahipti.

Söz konusu Sami Usta olunca, akla gelen ilk isim de torunu

Ali'ydi. Ali, henüz altı aylıkken Büyük Dünya Savaşı'nda tüm ailesini kaybetmişti. Sevdiklerini kaybetmek... üstelik henüz bulamamışken! Sami Usta ona hem anne hem de baba olmuştu.

Köydeki tüm çocuklar aynı savaşta ebeveynlerini yitirdiği için bu konuda şimdiye dek çok zorlanmamıştı Ali. Okuldan ve araştırmalarından artakalan zamanlarda dedesinin yanına uğrayıp arıcılığın gerektirdiği tüm incelikleri öğreniyordu. Aslında arı ve kovanın canı cehennemeydi. Tek istediği, müşfik ve tonton bir ebeveynin kendisini saran muhabbetiydi. Ali, okulun bitiş zilini iple çeker, eve geldiğindeyse çantasını fırlatıp doğruca dedesine koşardı.

Ne var ki, yaşı ilerledikçe, eskiden hoşlandığı şeylerden haz almamaya başladı Ali. Dedenin dükkânına koşmalar yerini adımlara, aramalara, mesajlara bırakmıştı. Dede ve torun, akşamdan akşama yemek yerken birbirlerinin yüzünü görüyordu artık. Ali, daha çok yalnızlık kaygısına binip derin düşünceler denizine açılmak istiyordu.

Bir sabah lavaboda yüzünü yıkarken aynadaki yansımasını gördü. Kendindeki ruhsal ve bedensel değişimin farkındaydı: Açmak, parlamak, keşfedilmek istiyordu. Gerçek Ali, çok derinlerden kozasını yırtmaya başlamıştı. Medeniyetten emekli olmuş bu köyden ayrılmak, soğuk ve acımasız hayat nehrinden avuçladığı suyu yüzüne çarpmak istiyordu.

Ali deyince de, asıl kahramanımızdan bahsetmeden olmaz: Havva. Ali ve Havva, okulun yazılım kulübünün bir numaralı öğrencileriydi. Bu ikili, tüm gün laboratuvarında oyuncaklarına yapay zekâyla entegre yazılım yükler, günlük hayattaki işlerini kolaylaştırmayı amaçlardı. Kedilerin uğrak noktalarını belirleyip mama bırakan bir oyuncak araç tasarlamışlardı mesela. Görme engellilere gündelik ihtiyaçlarını karşılamada yardım eden Çakra adlı robot, onların ustalık eseriydi adeta. İkisi de yazılım ve üretkenlik konusunda mahirdi.

Ali ne kadar dedesine düşkünse, Havva da anneannesine bir o kadar uzaktı. Köydeki durgunluk ve kusursuzluk Havva'yı yoruyordu. Özgürlüğünü kısıtlayan ya da ters giden bir durum söz konusu değildi ama her şey, ürettikleri Çakra kadar yapay geliyordu ona. Havva, kendini "şişe içine hapsolmuş cin" olarak tanımlıyordu.

Bir şeyler ters gidene kadar her şey yolunda zannedilir. Bir gün Havva okula gelmedi. Sonra bir gün daha gelmedi, bir gün daha ve bir gün daha... Ali'nin gözünden bakmadıkça bu açık hapisanede tek dostunuzu, tek sığınağınızı, tek limanınızı yitirmek ne demek, tahmin bile edemezsiniz.

Havva'nın anneanesi Mehtap, elinde bir parça bezle gündürlü pencerenin önünde yol gözlüyordu. Ali ise ağzına tek lokma koymuyor, geceleri uyumak yerine, sırtüstü uzandığı yatağında cevapsız sorularını bir bir tavana gönderiyordu.

Tam yirmi beş gün sonra nehirden köye bir plastik gemi süzüldü. Etrafı kolaçan etme yazılımı yüklenmiş olan Çakra, plastik geminin üzerinde bir not olduğunu fark etti. Veri tabanında bir tarama yaptıktan sonra yazının Havva'ya ait olduğunu tespit etti. Fotoğrafını çekip Ali'nin cihazına gönderdi. Ali'nin telaşla çıktısını aldığı kâğıtta sadece şunlar yazılıydı:

*Olduğun gibi saklarsın karanlıkları,
Rüzgârla konuşur dalların, suskun.
Mavi gökyüzüne sessizce uzanır umut,
Anuları gömer çam kokulu toprağın altına,
Ne kadar kaybolsak da sen hep yolu bilirsin.*

Neydi şimdi bu? Sen hep yolu bilirsin... "Bir dakika... Şiirde akrostiş var!" diye bağırdı Ali. Açıkta söylemek istemediğini şifrelerle dile getiriyordu Havva. Ali mesajı almıştı. Daha önce adı-

nı dahi duyduklarında içlerine kesif bir korku bulutu çöken ormana gitmenin vakti gelmişti. Artık korkmuyordu Ali ama, 'Keşke Havva'yı bulmaya değil de, onunla birlikte gitseydim ormana,' diye de içinden geçirdi.

Tüm hazırlıklarını yaptı ve ormana doğru ilk adımını atmadan önce arkasına son bir bakış attı. Bir daha geri dönemeyeceğinizi sezdiğiniz anlar olur ya, işte öyle bir bakış. Tel örgülerin elektriğini devre dışı bıraktıktan sonra, yanında getirdiği halıyı, jiletli tellerin üstüne attı ve halıya basarak karşı tarafa ilk adımını attı.

Sanki ruhu bedeninden ayrılmıştı. O küçücük bedenindeki kocaman yüreğinde özgürlük ve korku hissi birbirlerini geçmek için adeta yarışlıyordu. Tedirgin birkaç adımdan sonra hızlanmaya, ardından koşmaya başladı Ali.

Arkasına hiç bakmadan, soluk soluğa ağaçları geride bırakıyordu. Ormanın daha da sıklaştığı kısımda bir yol ayrımına geldi. Sağdan mı gidecekti, soldan mı? Sağ taraf daha koyu ve karanlıktı. *Sen hep yolu bilirsin* dizesini düşünerek, "Havva kesin buradan gitmiştir," dedi, kendinden emin. Havva'nın ne denli inatçı ve belanın üzerine atlayan biri olduğunu biliyordu tabii.

Bir süre daha koşuktan sonra, ormanın karanlığı yerini kör edici beyazlıkta ışık yayan bir kaynağa bıraktı. Yaklaşık 100 metre ötedeki bir kulübenin pencerelerinden ve kapısından çıkan huzmeler, karanlık ve kasvetli orman havasını yarıyordu. Ali, tedirgin adımlarla eve doğru yaklaştı, içeri girdi.

"Havva!" diye haykırışı tüm ormanda yankılandı. Oradaydı. Bembeyaz bir hiçliğin ortasında hiçbir şey yapmadan oturuyordu Havva. Gözlerinde asırların biriktirdiği yorgunluk varmışçasına, oturuyordu sadece.

Havva'yı iki eliyle omuzlarından tutarak silkeledi Ali. "İyi misin, neden tek kelime etmeden çıkıp gittin? Mehtap Nine sen

gittiğinden beri ne yemek yiyor ne gözüne uyku giriyor. Konuşsana Havva!"

Havva, donuk bakışlarını Ali'ye çevirdi. Sonunda ağzından bir kelime döküldü: "YOK..."

Ali, daha da sabırsız, yüksek sesle sordu bu kez: "Ne yok Havva, ne? Konuşsana!"

Sonunda Havva konuşmaya başladı:

"Köy yok, Ali. Haritada yokuz. Sistemde yokuz... Çitlerin dışına çıktım. Burası... burası sadece bir taslak. Bir yazılım. Bir sahne."

Ali, duyduğu şeyin anlamını kavrayamadı önce, ama Havva devam etti:

"Anneannem... Birkaç hafta önce, buraya gelmeden... Gece dışarı çıkacağımı söylemişim, senin yanına gelecektim. On dakika sonra tabletimi unuttuğum için geri döndüm. Açık pencereden onu gördüm. Önce gözlerini çıkardı sonra yüzü ikiye ayrıldı. Yüzündeki tüm parçaları tek tek çıkardıktan sonra geriye projeksiyona bağlı anakart, devreler ve çip kalmıştı. Çılgılık bile atamadım. Tüm hatıralarımı sorguladım. Benliğimi sorguladım. Bu yükü taşıyamayacağımı bilerek senin yanına gelip her şeyi anlatacaktım ama senin de gerçek olduğun şüpheliydi."

Ali yerinden kalkamadı. Yüreğinin derinliklerinde yaşadığı bu savaş, kendisine anlatılan Büyük Dünya Savaşı'ndan çok daha azametli ve yıkıcıydı. Uzun bir süre bu bembeyaz odada oturup duyduklarını sindirmek istiyordu.

Uzayan sessizlikten sonra Ali'nin dudakları kıpırdadı:

"Peki... Sami Usta?"

"Köy, Büyük Dünya Savaşı, Sami Usta, okul, arılar, yaşadığımız her şey... hepsi koca bir yalandan ibaret Ali! Tüm yetişkinler; kodlanmış, sevgiyle donatılmış, bakım protokolleriyle beslenen androidlerden ibaret. Savaşta kimsesiz kalan çocukları alıp bu köylere yerleştiriyor devlet. Sanal huzur. Sentetik ebe-

veynlik. Biz... bir prototipin içindeyiz,” diye saydı döktü Havva.

Sessizce ağlamak, boğazlarındaki düğümü çözmek için birbirlerine zaman tanıdılar. Bir süre sonra iç hesaplaşmalar yerini harekete geçme güdülerine bıraktı.

“Bunu tüm çocuklara söylemeliyiz. Gerçeği bilmeye hakları var,” dedi Ali.

“Bilmeseler de on beş yaşına bastıkları andan itibaren öğrenecekler. Üniversite diye tabir edilen köyün dışı, aslında gerçek dünya. Gerçek dünyayı ise bilmek dahi istemezsin.” O sırada beyaz odada bir ekrandan dünyadaki kargaşaya dair görüntüler akmaya başladı. “Savaşlar, açlık, fitne... Kötülük kol geziyor.”

Havva'nın sesi gökyüzüne bırakılmış bir fener gibi odada asılı kaldı.

Dışarı sessizdi. Kozbelen, tel örgülerin ardında hâlâ masumiyetin rüyasını uyuyordu. Arılar vızıldıyor, tavuklar gıdıklıyor, belki çocuklar oyun oynuyordu. Oysa bu iki çocuk, artık o rüyadan uyanmıştı.

Ali, gözlerini Havva'ya çevirdi. “Gerçek, acıysa bile, yalan bir huzurdan daha değerlidir.”

Havva başını salladı. “Ama bazıları yalanı seçecek. Çünkü yalan da bazen iyileştirir.”

Ali ayağa kalktı. “Belki de önemli olan, hakikatin ne olduğu değil... onunla ne yaptığımızdır.”

İkisi de pencereye yürüdü. Ormanın karanlığı, kulübenin ışığında bir anlam kazanıyordu artık. Bilginin yükü omuzlarına bindiğinde büyür insan. Ve şimdi o yükü ne yapacaklarına karar vermeleri gerekiyordu.

Ali, bir zamanlar her sabah çizdiği o köy resmini düşündü. Gülümseyen güneş, nehir, evler... Artık biliyordu ki, o resimdeki güneş bile programlı gülümsüyor. Ama yine de o gülüş sayesinde büyümüştü. Sevmişti, öğrenmişti, direnmişti.

Belki de asıl mesele, gerçek olup olmamaları değildi. Asıl

mesele, o sahte güneşin altında bile sevgiyi, dostluğu ve merhameti bulabilmektir.

Kararlarını verdiler o an. Gerçeği tüm çocuklar bilecekti.

Önlerinde orman, akıllarında tek bir slogan:

“Köy yanılıysa da içinde atan kalp gerçektir.” ■

*Yapay zekâya dair güncelliği
yakaladığı ve gerçeklikten
kopuşla gerçeğe dönüş
ikilemini güçlü bir öyküsellikle
aktarabildiği için...*

Zeynep Elif Şahin

7. sınıf öğrencisi
İstanbul, Özel Marmara Ortaokulu

“Küçüklüğümde beri, okuduğum kitaplardaki kahramanların dünyalarını keşfetmek ve başkaları için yeni dünyalar yaratma hayaliyle hikâyeler yazmak benim en büyük zevkim oldu. Çünkü benim için kitaplar, bize her duyguyu yaşatan mucizeler gibidir. Okudukça daha fazla hayal edip, hayal ettikçe daha çok okumak istediğın mucizeler. Ben de öykümü yazarken başkalarına daha fazla okuma isteği verecek ve her duyguyu yaşatacak bir mucize aradım.

Türkçe öğretmenimden bu yılki konunun ‘yapay zekâ’ olduğunu öğrendiğimde, yapay zekâyla yapılabileceklere değil, yapılamayacaklara odaklandım. Kendimi hikâyemdeki kızın yerine koydum. Onu anlamaya ve hissetmeye çalıştım. Hikâyemi okuyan sevgili okurlarımın da aynısını yapmasını isterim... Hissedin çünkü hislerimiz kopyalanamaz. Her duyguyu hissettikçe büyür ve insanlığımızı koruruz.”

BABAMIN SESİ

Bugünün geleceğini hiç düşünemezdim. Bir zamanlar babamın olan ve o üstüne oturdukça gıcırdayan koltukta koca bir boşluk.

Yavaşça yaklaşıyorum koltuğa, çünkü içimde bir his bunun bir göz yanılması olduğunu ve babamın hâlâ orada olduğunu, kollarını açmış bana sarılmayı beklediğini söylüyor. Yavaşça oturuyorum koltuğa. Şimdi koltukta, babamın yerindeki o koca boşluk kalbime bir hançer gibi saplanıyor. Babamı kaybetmiştik ve yapabileceğimiz hiçbir şey yoktu.

Gözlerimi kapatıyorum. Koltukta iyice küçülüyorum ve sonunda yok oluyorum.

Uyku, beni derin ve tatlı sularına çekiyor. Bir anda kendimi yemyeşil bir ortamda buluyorum. Etrafım lalelerle çevrili. Bu, babamın en sevdiği çiçek. İçimi garip bir huzur kaplıyor. Eğilip lalelerden birini koparıp, o tatlı kokusunu içime çekiyorum. Hafif bir ses duyuyorum, arkama dönüp baktığımda babam kollarını açmış, ona sarılmamı bekliyor. Ona doğru koşuyorum. Fakat ben koştukça, aramızdaki mesafe artıyor. Babam bana sesleniyor: “Oya, Oya...”

Bir anda annemin beni sarsmasıyla uyanıyorum. “Kızım, misafirler geldi, sen git helva koy, e mi?”

Başımın altına onaylıyor ve kalkıyorum. O koca boşluk, koltuğa geri dönüyor.

Mutfığa gidiyorum. Dolaptan birkaç kâse çıkarıp hepsine helva koyuyorum. Ama bir kişinininki eksik: Babamınki.

Kâseleri alıp salona götürdüğümde bütün yüzler bana çevriliyor. Bundan hoşlanmıyorum. Her zaman yaptığım gibi, gözlerimde akmaya yüz tutmuş yaşları tutuyor, kalbimin derinliklerine atıyorum. Aklımda hep aynı soru: Neden? Babam yanlış hiçbir şey yapmadı. Dünyada onca insan varken neden benim babam? Düşündükçe içimi öfke kaplıyor; patlamaya ramak kalmış bir volkan...

Salondakilerden izin isteyip odama, babamın eskiden dediği gibi “mağarama” çekiliyorum. Her saniye gözlerimdeki yaşlar ve içimdeki öfke artıyor. Yanağımdan süzülen sıcak gözyaşlarını umursamadan her şeyi fırlatmaya ve kırmaya başlıyorum. Kendimi çok çaresiz hissediyorum. Gözyaşlarıma şimdi de ağzımdan kaçan sessiz hıçkırıklar ekleniyor.

Babamı kaybettiğimiz o gün, sanki benim de bir parçam onunla birlikte kayboluyor. Son anlarımızdan birini, sinema gecemizi hatırlıyorum. Filmde çok hasta bir adam, canından çok sevdiği oğlu onun yokluğunu çekmesin diye kendi sesini yapay zekâ yardımıyla bir bilgisayara aktarıyordu. Bilgisayarda, adama benzeyen fakat duyguları olmayan, kansız ve cansız bir robot vardı. Sesi adamın sesine benzese de tonunda insanlarınkinin aksine soğuk ve samimiyetsiz bir tını vardı. Adam öldüğünde oğlu, bilgisayarı babasının ofisinde buluyordu. Filmi net hatırlayamıyorum, galiba uyuyakalmıştım.

Ben babamla anılarımı hatırlamaya çalışırken, saatin nasıl geçtiğini fark etmiyorum. Yatmadan önce camımı açıp dışarıya şöyle bir göz atıyorum. Her yer zifiri karanlık. Görünen tek şey,

ay ışığının bahçedeki lalelere yansıması. Camımı kapatıp yatağıma uzanıyorum. Bir oraya bir buraya dönüyorum fakat bir türlü uykunun derin sularına dalamıyorum. Aklımda bugün olup bitenler var: babamın gıcırdayan koltuğu, misafirler, laleler... Gözkapaklarımın ağırlaştığını hissediyorum.

Kuş cıvıltıları, rüzgârın ağaç yapraklarını hışırdatması ve omlet kokusu. Gözlerimi bu üçlüyle aralıyorum. Yanı başımda tanıdık bir yüz.

“Amca!” diyerek sarılıyorum ona.

“Günaydın tavşanım.”

O da bana sarılıyor. Amcam, ben kendimi bildim bileli hep tavşanım der bana. Nedenini hâlâ anlamış değilim.

“Neden uyandırmıyorsun?” diye soruyorum.

Amcamın yüzü bir anda ciddileşiyor ve o sıcak gülüşün yerini soğuk bir ifade alıyor.

O sırada içeriden annemin, “Haydi bakalım, herkes kahvaltıya,” diyen sesiyle, amcam bir an bana bakıp odamdan çıkıyor. Ben de yavaşça yatağımdan kalkıyor ve havanın soğukluğunu hissediyorum. Soğuk sabahlardan nefret ederim. Çabucak terliklerimi giyip mutfığa yöneliyorum.

Annem tabaklara omlet koyuyor, amcam masada oturmuş gazete okuyor, halam ise her zamanki gibi telefonda. ‘Kesin yine şu saçma robotla konuşuyor,’ diye geçiriyorum içimden. Halam, aklına gelen en ufak şeyler için bile hemen cebinden telefonunu çıkarıp, “Yardım Bot” adlı uygulamaya girer ve her şeyin cevabını ondan ister. Bense hep merak ederim, insanlar yapay zekâ yüzünden tembelleşiyor olabilirler mi?

Önüme konan bir tabak dolusu omlet düşüncelerimi bölüyor. Herkes kahvaltı sofrasında. Fakat bir sandalye boş: Babamınki... Uzun uzun bakıyorum boş sandalyeye. Çatal bıçak sesi dışında çıt çıkmıyor.

Kahvaltımızı bitirince amcam bana bir şey göstermek istediğini söylüyor. Masadan kalkıp küçük odaya geçiyoruz.

Burası babamın çalışma ofisiydi. Genellikle içeri girmem yasaktı; bu yüzden kapıda biraz tereddüt etsem de sonunda ofisin içindeydim. Bütün perdeler kapalı. Oda çok karanlık ve kasvetli. Bir uçta çalışma masası, diğerinde upuzun bir kitaplık.

Kitaplığa yaklaşıyorum. Bütün kitaplar toz tutmuş. Aralarından rastgele birini alıyorum elime. Kitabın ismi biraz garip: “Yapay Zekâ Nedir? Nasıl Kullanılır?” Babamda niye böyle bir kitap vardı ki? Babam doğa, hayvanlar, çiçekler gibi şeyler hakkında okumayı seven biriydi.

Kitabın kapağını açtığım an yüzüme doğru bir toz bulutu yükseliyor; elimle dağıtıyorum. Kitabın içinde babamın aldığı bazı notların ve çeşitli resimlerin yanı sıra değişik bilgisayarların ve insana korkunç derecede benzeyen robotların fotoğrafları var.

Amcama dönüp beni neden buraya getirdiğini soruyorum. Beni en köşedeki tozlu koltuğa çekiyor ve yanıma oturuyor.

“Dinle Oya, baban ölmeden önce sana çok büyük bir şey bıraktı. Bunun hem maddi hem de manevi değeri çok yüksek. O şeyi göstermek için seni buraya getirdim.”

Amcam, çalışma masasını işaret ediyor. O yöne bakıyorum, fakat masanın üstündeki kalemler ve bir bilgisayar dışında hiçbir şey göremiyorum.

“Amca, orada hiçbir şey yok ki!” diye cevap veriyorum.

Amcam ayağa kalkıp bilgisayara yaklaşıyor. Bunun babamın her zaman kullandığı dizüstü bilgisayar olmadığını fark ediyorum. Az önce baktığım kitaptaki bilgisayara benziyor. ‘Fakat babamın bana bıraktığı şey bir bilgisayar olamaz,’ diye geçiriyorum içimden. ‘Bir bilgisayarda nasıl manevi bir değer olabilirdi ki?’

Ben bunları düşünürken amcam bilgisayarı açıyor. Ekranın-

da babama çok benzeyen yapay bir yüz beliriyor. Yapay zekâ ya da bir robot olmalı. Bir anda konuşmaya başlıyor. Babamın sesini duyunca hem mutlu oluyor hem de gözyaşlarıma hâkim olamıyorum.

Bilimsel araştırmalar, bir insanı uzun bir zaman görmeyince, o kişinin ilk, sesini unutacağınızı söylüyor. Ben de o an, babamın sesini on yıldan beri ilk kez duyuyormuş gibi hissediyorum. Tek sorun, sesin gerçekte babamdan gelmeyişi. O ses cansız, yapay bir görüntüye ait. Ama yine de ekrandaki görüntü susunca babamın özlemi geri dönüyor. O, babamın sesi, ihtiyaç duyduğum, özlediğim, çok sevdiğim babamın...

Tam amcam bilgisayarı kapatıyordu ki onu durdurup, “Hayır, kapatma!” diyorum. Bu cümleyi bağırarak söylemiş olabilirim çünkü amcamın bana şaşkın bir ifadeyle baktığını fark ediyorum. Ondan hemen özür dileyip odada biraz yalnız kalmak istediğimi söylüyorum.

Amcam anlayışla odadan çıktığında, babamın sandalyesine oturup bilgisayardaki robota uzun uzun bakıyorum. Hafif ağarmış saçları, gür kaşları ve mavi gözleriyle gerçekten babama çok benziyor.

Bilgisayardaki robota, karşımdaki babammış gibi, onu kaybetmenin ne kadar zor olduğunu anlatmaya başlıyorum bir anda. Hareketsiz, beni dinliyor. Babam gibi saçımı okşayıp her zorluğun geçeceğini söylemiyor, yanağımdan makas alıp sınıksız sarılmıyor ve ben onun eşsiz baba kokusunu içime doya doya çekemiyorum. Tüm bunların yerine, onun sesine sahip babamın yapay görüntüsüne bakakalıyorum. Sırf o sesi daha fazla duymak için karşımdaki görüntüye sorular sorup onunla konuşmaya başlıyorum ve zamanın çabucak geçtiğini fark etmiyorum. Hatta annemle amcamın birkaç kez kapıyı aralayıp beni izlediklerini bile.

Annemin omuzumdaki eliyle irkiliyor ve o istediği için zor-

la masanın başından kalkıp odama geçiyorum. Geride bıraktığım şey babamın boş ofisi belki, ama bütün mutluluğumu da orada bırakmış gibi hissediyorum. Yatağıma uzandığımda bir an önce sabah olması için uyumaya çalışıyorum. Çünkü artık yeni bir gün benim için babamın sesini tekrar duyabileceğim bir gün demek.

Bugün, babamın ölümünden sonraki ilk okul günüm. Genelde okuldan sonra o beni almaya gelirdi; yolda da dondurma yerdik. Fakat bugün o olamayacak. Bir daha asla olamayacak.

Okul için hazırlanıp, bir zamanlar babamla birlikte yürüdüğümüz yolda tek başıma yürümeye başlıyorum. Okula vardığımda herkes bana acınası bakışlar atıyor. Bütün gözlerin üzerimde olmasından hoşlanmıyorum. İlerleyen saatlerdeyse tek düşünebildiğim, bir an önce eve geri dönüp yapay zekâya ait olsa bile babamın sesini duyabilmek. Son ders ziliyle eve resmen koşarak gidiyorum.

Annemin bana seslenen sesini umursamadan babamın ofisine giriyorum. Ödevlerim, projelerim ve yapmam gereken daha birçok şeyin olduğunu bilmeme rağmen, çantamı yere atıp bilgisayarını açıyor ve babamın sesine merhaba diyorum; babamın sesi karşılık veriyor ve uzun sohbetimiz yeniden başlıyor.

Ona aklıma gelen her şeyi soruyorum “Bugün hava nasıl? Sence deprem olacak mı? Mozart kimdi?” İçimde büyüyen huzur onun her cümlesiyle yüzümde gülümsemeye neden oluyor. Kendi kendime, ‘Bu huzurun kaybolmaması için her şeyi yaparım,’ diye düşünüyorum, hatta annemin, “Biraz ara vermelisin, yemeğini yemelisin, artık yeter,” gibi söylenmelerini duymazdan geliyorum.

Günler günleri izliyor ve babamın ölümünün hayatımda yarattığı o koca boşluk, babamın sesine sahip yapay zekâyla geçirdiğim saatlerle doluyor.

Derslerim gittikçe kötülüyor. Arkadaşlarımla neredeyse hiç konuşmaz oluyorum. Annem durumdan çok mutsuz, bana iyi geleceğini düşündüğü herkesi eve çağırıyor. Amcam, halam, kuzenlerim, arkadaşlarım, hatta psikologlar... Ama onlarla yaptığım konuşmalar bana babamın sesinin verdiği huzuru vermiyor.

Benim artık hiç değişmeyen bir rutinim var: Uyan, okula git, eve gel, yapay zekâ, uyu... İçten içe, yaptığımın yanlış olduğunu ve annemi çok üzdüğümü de biliyorum, fakat her nedense kendimi durduramıyorum.

İşte o rutin günlerden birinde, her zamanki gibi bilgisayarın başında yapay zekâyla konuşurken bir anda aklıma geliyor ve ekrandaki görüntüye, “Babamın en sevdiği çiçek nedir?” diye soruyorum.

Babamın sesi cevap veriyor: “Veri bulunamadı, veri girişi hatası.”

Bu cevaba canım sıkılıyor, nasıl olur da bilemez; öfkeleniyorum. Yapay zekâyla yüksek sesle, “O zaman veriyi gir: Lale-e!” diye bağıriyorum ve sandalyeden kalkıp camı açıyorum, gözüm evimizin bahçesindeki laleleri arıyor.

Sarı laleler solmak üzere. Bahçenin diğer tarafında, boyası yarım kalmış kulübesinde uyuyan “Kömür”. O da babamın küçüklüğünden beri baktığı köpeği. Son bir aydır bahçeye hiç çıkmadığımı fark ediyorum. O yapay zekâ yüzünden babamın asıl sevdiği şeylerle ilgilenmeyi unutuyorum.

Kömür’ün kulübesini gökkuşağı renklerinde boyamaya başlamıştık, ama tamamlayamadan babamı kaybettim ve laleler... Onların da her gün topraklarını havalandırır, sonra özenle sularla birlikte ve ben, neredeyse bir aydır onlara bir kez bile dönüp bakmadım.

İçimde büyük bir pişmanlık ve vicdan azabı hissetmeye başlıyorum. Babam hayatta olsa muhtemelen çok üzülürdü.

Masaya dönüp babamın yapay görüntüsüne bakıyorum ve, “Hoşça kal baba, seni çok seviyorum ama benim gitmem gerek,” diyerek bilgisayarın fişini hızlıca çekiyorum. ■

*Hayvanların gözünden
dünyaya bakabildiği ve
sokak hayvanları meselesine
mizahi bir bakışla dikkat
çektığı için...*

Zeynep Türkoğlu

7. sınıf öğrencisi
Samsun, Atakum
Bilim ve Sanat Merkezi

“Hikâyemi yazarken internette sıkça karşıma çıkan robot süpürge ve kedi videoları —ve kendi kedilerimin robot süpürgeyle olan ilişkileri— benim en büyük ilham kaynaklarım oldu. Ödülde kedi amblemi olması da motivasyonumu artıran en güzel etkeni. Yazım sürecinde benden dualarını ve desteklerini esirgemeyen aileme, öz kardeşimden ayırmadığım Asaf’ıma, editörlük katkısıyla yanımda olan Elvan Öğretmen’ime, Pestil’in duygu ve düşüncelerini en gerçekçi şekilde o küçük, siyah harflere sığdırmama yardımcı olan canım kedilerim Kahve ve Müezza’ya, bana neredeyse hiç ‘görüldü’ atmayan kankama ve hikâyemi yazarken omuzumun üstünden kâğıdıma bakan ilham kedilerime teşekkür ediyorum.”

KEDÜNYA'NIN ROBOTU

Sahiplerinin, sebepsiz bir miyav olarak algılayıp ona tuhaf tuhaf bakmalarına yol açan zafer dolu bir kahkaha attı Pestil. Geçen sene onu sokaktan sahiplenen insanlarıyla birlikte televizyonda, bir komedyenin yapay zekâ konulu söyleşisini izliyordu.

Komedyen, “Mesele güç değildir, kontroldür,” diyerek telefonunu kapatınca, Pestil de kendini tutamamış, tiz bir kahkaha patlatmıştı. İnsan zekâsını taklit ederek yapılan bu saçma robotların tehlikeli olduğunu düşünen Stephen Hawking’e kesinlikle katılıyordu. Bir kere, robotların duyguları yoktu. Bu yüzden ayaklarına sürtünüp aşk melodili bir sesle miyavlasanız, kendinizi sevdirmek için sere serpe göbeğinizi açıp önlerine yatsanız, uyurken haddinden fazla kabarık kahve köpüğü kuyruğunuzu hafifçe sallarsanız bile onları bir şeye ikna edemezsiniz. Onları bu kadar tehlikeli yapan bu merhametsiz kişilikleriydi.

‘Aman, nasıl olsa bana ulaşamazlar, zarar veremezler,’ diye düşündü Pestil. Kurum kurum kurularak yatağına yattı. Nasıl da yanılıyordu!

Tarçın, az önce bodrumun penceresinden korkuyla giren komşusu Pestil’e, “Neler oldu?” diye sordu. Sokakta onunla geçirdiği onca zamanda, yeşil gözlerini ilk kez bu kadar büyümüş görüyordu.

“Yapay zekâ,” diye soludu Pestil. “Eve yapay zekâ bir robot süpürge aldılar, merak edip yanına gittim...” Tarçın’ın dinleyip dinlemediğini kontrol etti. “Merhaba Pestil, ben RoBo 01-a; yakın hedefim, Anadolu’yu türümün etkisi altına almak; uzak hedefim, Dünya’yı sömürge gezegeni haline getirmek,” dedi bana.”

Sonra da, Tarçın’ın getirdiği sudan bir yudum daha aldı.

“Emin misin?” dedi Tarçın. Eğleniyormuş gibi bir hali vardı. Belli ki böyle bir diyalogun olmasına ihtimal vermiyordu.

“Ama bunları kedice söyledi,” dedi Pestil ve arkadaşının sütlü çikolata rengi suratındaki gülümsemenin yerini yavaşça dehşete bırakmasını izledi.

“Dünyayı ele geçirmek biraz klişe değil mi?” diye sordu, Pestil’in diğer arkadaşları gibi konsey toplantılarını yaptıkları apartmanın bodrumuna gelen Miyavço.

Bu kedinin fevkalade güzel bir sesi, boncuklu bir tasma, burnunun iki yanından çenesine inen, bıyık şeklinde koyu renk iki çizgisi vardı. Sarı gözleriyle Pestil’e doğru bakıyordu. Gitti, pembe burnunun altında pos, gür bir bıyığı andırır siyah bir lekesi olan, kırpık tüylü Paçavra’nın sağına oturdu.

Konsey, Tarçın’ın ısrarıyla Pestil tarafından toplanmıştı. Miyavço’nun sorusu bir süre beşinin de üzerinde, havada asılı kaldı.

Kollarını, endişeden tırnaklarını kemiren Pestil’e dolamış olan Tarçın, Miyavço’ya, sence-sorunumuz-bu-mu bakışını gülle misali savurdu.

“Öhöm, peki,” dedi Çete Reisi Sarman. Hafifçe şişman ve çarpık bacaklıydı. Şehrin derinliklerinde, sokakların bilumum kö-

şelerine sinmiş hamamböceklerinden dahi haberi olan, gayet güçlü ve belalı bir çeteyi yönettiği için bu adla anılıyordu; gerekçek adını kimse bilmiyordu.

“Anlaşılan, Pestil bacımızın birtakım kaygıları var.” Tesbihini yaralı patilerinin arasında çevirerek, onu izleyen parlak gözlerle baktı. “Ancak, düşmanımızı kelimenin tam anlamıyla tanımanız için kendisinin biraz fedakârlık gösterip onu gözlemlemesi gerek.”

Hırıltılı bir nefes aldı, öksürdü ve konseyin yarın yeniden toplanmasını istedi.

Pestil, o gün evin en ücra köşelerinden birine kurulup, kendine yer yaptı. Seçtiği yer; kendininki gibi kabarık bir kuyruğu olmayanın donmadan uyuyamayacağı kadar soğuk, robotun –Reis’in deyimiyile– her yeri ayrı oynayan kamerasının göremeyeceği kadar kuytuysu.

Sabah olup ev ahalisinin son üyesi de evden çıkış yapınca Pestil hemen bodruma indi.

Reis, yanında getirdiği çete üyelerinden biriyle, Çorum şivesiyle hızlı hızlı konuşuyordu. Paçavra, duvardaki çatlaktan bir görünüp bir kaybolan gri bir fareyi yakalamaya çalışıyordu. Tarçın ve Miyavço da beş dakika gecikseler bile yetişiyorlardı.

Bu şekilde konsey, iki hafta boyunca her gün toplandı.

En sonunda sabrı taşan Reis, çetesinin kullandığı dikenli sopalardan birkaçını Pestil’in karadelik gibi olan kuyruğuna saklayarak, konseyi süpürgenin yanına götürdü.

O sırada yerleri cilalayan robot, siyah lensli kamerasıyla, yaklaşan beş kediyi de süzdü.

“Merhaba,” dedi mekanik bir sesle. “Ben RoBo 01-a; yakın hedefimin, Anadolu’yu türümün etkisi altına almak; uzak hedefimin, Dünya’yı sömürge gezegeni haline getirmek... olduğunu söylerim. Ancak asıl hedefim, bu evrene paralel olan ve Kediler

Evreni olarak bilinen kedi boyutunda, kedilerin en popüler gezegeni olan Kedünya’nın başkanı Meow Catarus’un bana verdiği, ‘ev kedisi ajanların görevlerini daha konforlu yapmasını ve güvenliğini garantileme’ görevini eksiksiz yerine getirmek. Rica ediyorum, bu cümleyi bir daha kurdurtmayın bana.”

Robot süpürgenin açıklamasını mutlak bir sessizlik izledi. Pestil korkmuş görünüyordu. Paçavra, birbirlerine bakarak olayı sindirmeye çalışan Miyavço ve Tarçın’ın yüzlerinden düşüncelerini okumaya çalışıyordu. Reis ise atılmaya hazır bir pozda, şüpheli bakışlarla süpürgeyi süzüyordu.

Sonunda, “Sen bu halinle bizimle maytap mı geçiyon?!” diye kükreyerek süpürgeye saldırdı.

Ancak, robotun taksitleri dahi bitmediğinden, onun kocaman sarı göbeğine sarılan Miyavço ve Paçavra tarafından geri-singeri yerine çekildi Reis. Kekeleyerek özür dilemeye çalıştı ama ona sarılan arkadaşları tarafından hemen affedildi. Sonuçta stres ânında hiç kimse hiçbir şeyi sağlıklı bir şekilde dinlemezdi.

Gösterdiği çabadan nefes nefese kalan Paçavra, “Sanırım, bunların hepsi küçük bir yanlış anlaşılardan dolayı geldi başımıza,” dedi. Sesinde öfke yoktu. Ancak dürüst olmak gerekirse, Pestil, tanıştıkları günden beri onun dışarıya herhangi bir duygu yansıttığını görmemişti. Bunu daha sonra tartışmak için aklının bir köşesine yazdı.

Kediler memnun görünüyordu. Tekrar yerleri cilalamaya başlayan bu sevimli robotun, düşmanları olmasını hiç istemiyorlardı.

Gerçi Reis hâlâ, biriyle-kavga-etsem-rahatlayacağım fikrinin beyninin içinde vızır vızır dönmesini durdurmaya çalışıyor gibiydi. Onun sorunu da, çeteden birinin çıkıp, onu bir grup “arıza çıkarıcı” sokak köpeğiyle dövüşmeleri için çeteye komutanlık etmeye çağırmasıyla çözüldü.

Pestil, her zamanki gibi evi süpüren RoBo'nun üzerine çıkmış, ev turu yaparak yalanyordu. Tam oturmuş, arka ayaklarını fasulye sırtığı gibi havaya dikmiş, poposunu yalıyordu ki, başını kaldırdı. Dilini içeri çekmeye dahi fırsat bulamamıştı.

Televizyonda, Pestil'in Türkçe'sinin el verdiğiince, "Yapay zekâ, 21. yüzyılın teknolojiyle herhangi bir tehdit oluşturmamaktadır. İnsanlar tarafından yapıldığı için insandan daha az tehlikelidir," diye özetleyebileceği bir konuşma yapan spikere gülümsedi ve ev turuna devam etmesi için, süpürgecinin toz haznesini koruyan kapağına, çekmeyen televizyonunu dürten bir Türk gibi hafifçe vurdu. ■

DİKKATİ ÇEKEN ÖYKÜLER

Zeynep Cemali Öykü Yarışması
2024 Seçici Kurulu'nun
yayımlanmaya değer
bulduğu 8 öykü.

Aslı Sena Ay

7. sınıf öğrencisi
İstanbul, Beşiktaş Bilim ve Sanat Merkezi

ORMANIN KALBİNDEKİ KAHRAMANLAR

2060 yılında sıradan bir ilkbahar sabahıydı. Hafif esen rüzgâr Kurt'un tüylerine vuruyordu. Çabucak mağarasına gitmek istiyor, hızlı hızlı koşuyordu. Yolda Tavşan Pofuduk'la karşılaşınca bir süre soluklanmaya, ona derdini anlatmaya karar verdi.

Pofuduk küçücük, siyah bir tavşandı. Kurt yanında kocaman kalıyordu. Salatası için ot toplayan Pofuduk, Kurt'u görünce yerinden sıçradı. Sonra rahatlayıp, "Merhaba Kurt, nasılsın? Ormanın derinliklerinde ne yapıyorsun böyle? Sen hiç gelmezdin buralara, geldiğine göre, bir şey var kesin," dedi.

Kurt nefes nefese, "Elbette var! Şu insanlar, ormanımızı her geçen gün küçültmeleri yetmemiş gibi, şimdi de dünyanın en hızlı treni Rüzgâr 5000'i yapacaklarmış. Hem de ormanımıza! Bu tren o kadar çok yer kaplıyormuş ki, küçücük yerimizin yarısını da kaybedecekmişiz!.. Dışarıda iki insanı konuşurken duydum. Pek çoğumuz yuvasız kalacağız, buna bir dur demeliyiz!" diye bağırdı.

Ihlamur Şehri'ne yapay zekâ hâkimdi. İnsanlar işyerlerine sürücüsüz otomobillerle gidiyor, tüm üretim robotlar tarafından

gerçekleştiriliyordu. Mesela, hazır ayran üretimi için fabrikadaki ineklerin sütleri robotlar tarafından sağlıyor, tüketime hazır hale getirilene kadar da ürüne insan eli değmiyordu.

Ihlamur Şehri'ndeki insanlar sıkıcı bir hayat yaşıyordu. Her gün işe gidiyor, eve dönüyor, mutfakta robotların pişirdiği lezzetsiz yemekleri yiyor, TV izleyip uyuyorlardı. Sokakta yürürlerken başlarını telefonlarından kaldıramıyorlardı. Herkes asık suratlıydı. Robot gibi konuşur olmuşlardı; "Git!.. Gel!.. Dur!.. Yap!" gibi kısa emir cümlelerinden başka şey söylemiyorlardı.

Kurt, Pofuduk'a yardım etmek istedi. Çok küçük bir alanda yetişen yabancı havuçlardan biraz toplayıp tavşana getirdi.

Pofuduk güldü. "Çok komiksin Kurt! Ben havuç yemiyorum, alerjim var."

Kurt, "Affedersin Pofuduk. Ben de tüm tavşanlar gibi, havucu çok sevdiğini düşünmüştüm," dedi, biraz utanarak.

İkisi de kahkahalarla güldü. Sonra Pofuduk, Kurt'la beraber salatası için gereken otları topladı. Akşama doğru vedalaşıp evlerine döndüler.

Pofuduk çok yorgundu, o yüzden akşam yemeğini unutup bir köşede uykuya daldı. Rüyasında Kurt'la birlikte ormanda dolaştığını, ağaçların arasında kovalamaca oynadıklarını gördü. Derken, kocaman bir iş makinesi kör edici ışıklarıyla yanına geldi. Tavşan korkuyla uyandı ve rüyasında gördüklerinin gerçek olduğunu anladı.

Sabahın erken saatlerinde kocaman bir iş makinesi, ağaç kovuğunda yaptığı küçük yuvasının önünde duruyordu. Çıkaracağı toz, yuvasının içine kadar gelmişti. Pofuduk'un neredeyse her şeye alerjisi olduğu için yine hapsirmeye başladı. Toza, havuca, rokaya, domatese, soğuk havaya, hindistancevizine, çileğe, balığa, çok tüylü hayvanlara, ihlamura... Alerjisi olduğu şeyler saymakla bitmiyordu. Bu nedenle semizotu ve

maydanozdan başka ot yiyemiyordu. Yabani otların hepsine de alerjisi vardı.

Koşarak Kurt'un yuvasına gitti. "Doğru söylemişsin Kurt!" diye ağlamaya başladı.

"Tamam, ben, arkadaşlarım Kaplumbağa ve Karga'yı alacağım. Sen de beni burada bekler misin?" dedi Kurt ve daha ormana ilk adımını attığı an, ona doğru gelen buldozerin altında az kalsın ezilecekti. Kendini serbest bıraktı, koşabildiği kadar hızlı koştu. Ihlamur Ormanı'nda güneş yeni doğuyordu.

"GÜNAYDIN KURT!" diye bağırdı Karga. Sonra hemen bir da la konup silkelendi.

"Haydi Karga! Kaybedecek vaktimiz yok! İnsanlar ormanımıza çoktan girmişler," diye seslendi Kurt.

İki arkadaş, Kaplumbağa'yı da aramaya başladı ve birkaç dakika sonra onu bir ağacın altında güneşlenirken buldular. Uyan dırıp eve götürdüler.

Kurt, tren konusunu görüşmek için bir toplantı yapacaktı. Ormandaki tüm hayvanları çağırmalıydı. Kapının önüne geçip ulumaya başladı; tüm orman bu sesle inledi. İlk olarak kahverengi tavşan Pamuk, onun peşinden Ayı, Şahin, Sincap, Geyik, Güvercin, Tilki, Köpek, Kertenkele, Baykuş ile Kedi geldi. İnsanlar, Rüzgâr 5000 projesini gerçekleştirmek için çok fazla para harcamışlardı, bu projeden geri dönemezlerdi. Fakat Kurt kararlıydı, göz göre göre ormanın yıkılışını seyretmek doğru olmazdı.

İnşaatın ilk günü ormana giren yapay zekâ destekli makineler, önlerindeki her şeyi kendileriyle birlikte sürüklemişti. Kurt, makinelere saldırmış fakat başarılı olamamıştı. Bir yavru tavşan da ölmekten son anda kurtulmuştu. Makineler, canlılara nasıl davrandıklarını bilmedikleri için, çok tehlikeli oluyorlardı. İnşaatı doğrudan insanlar yapsaydı, orman böyle karışmayacaktı.

Bunları konuştuktan sonra Kurt, akıllı Karga'ya şehrin yolunu sordu. Karga oraya sadece uçarak gittiğinde yolu bulabiliyor-

du, yürüyerek gidilen yolu bilmiyordu.

Kurt da mecburen yürüye yürüye, yolda herkese sora sora Ihlamur Şehri'ne vardı. Şehrin etrafındaki telleri geçebilmek için çok uğraştı; atladı, ısırıldı, vurdu fakat başaramadı. Birden aklına Karga'nın söyledikleri geldi: "Şehir girişi en büyük ıhlamurun az ilerisinde..." Hiç durmadan koştu. Sonunda, rüzgârla sallanan gümüş yeşil yapraklı ıhlamur ağacını buldu.

Şehir girişi, telli otomatik bir kapıdan oluşuyordu ve sadece hafızasında kayıtlı insanlara açılıyordu. Kurt yaklaştı, denedi ama açamadı. Yine de pes etmedi. Robotların, üstlerine su dökülürse bozulduklarını biliyordu. Hemen geriye döndü, Karga'nın evine gitti.

"Karga! Sende şu büyük kovalardan var mı?" diye bağırdı.

Karga kafasını yuvasından uzattı. İvır zıvır biriktirmeyi çok severdi. Nereye giderse oradan bir şeyler getirir, herkese bulduğu değişik ve tuhaf şeyleri gösterirdi.

Karga, "Tamam," dedi ve hızlıca yuvasından bir kova fırlattı Kurt'a.

Kovayı kapalı Kurt, şehir girişine yürüdü tekrar. Kirli bir su birikintisinden kovaya su doldurdu ve içindeki tüm suyu ağzıyla kapıya savurdu. Kapı birtakım robot sesleri çıkardı, sonra yavaşça açıldı.

Kurt gülümsedi: Tarihte Ihlamur Şehri'ne giren ilk dört ayaklı hayvan olmuştu.

Şehir çok kalabalık ve gürültülüydü. Her yerde bulutlara değen yapılar, uçan araçlar ve fabrikalar vardı. Kurt korkudan kalabalığın dışından yavaş yavaş yürüdü.

Onu fark eden küçük bir çocuk, "Anneee! İmdaaat! Canavar vaaar!" diye bağırmak yerine, alçak bir robot sesiyle, "Bu ne ya?" dedi. Telefonda konuşmakta olan annesi, çocuğu çekiştirip, "Hadi, beni *Center of AI*'dan çağırırlar. Hımm... Kaçta?.. Yes. Okey... Baaay!" dedi, en kötü robot seslerinden biriyle.

Artık insanların iletişim kurmaya bile ihtiyaçları kalmamıştı, çünkü zihin okuyan robotlar insanların her ihtiyacını yerine getiriyordu. Çocukların hepsi sosyal medya bağımlısıydı. Hepsi tüm gün ya kısa videoları seyrediyor ya da yatıp uyuyordu. İnsanlar o kadar uyumuştular ki kimse düzgün konuşmuyordu.

Kurt, “Ne olmuş bu insanlara?” dedi kendi kendine. Tam o sırada “Belediye” yazan binayı gördü. Doğru yerdeydi.

Kapıdaki robot onu içeriye almadı. Kurt kendinden emin bir biçimde, “Belediye başkanıyla görüşmek istiyorum,” dedi ve demesiyle robotun yüzündeki ekranda belediye başkanının görüntüsü beliriverdi. Çok sıradan bir adamdı.

“Merhaba, ben İhlamur Ormanı’ndan Kurt. Bugün sizinle çok önemli bir konuyu görüşmek istiyorum. Şu anda gerçekleşen Rüzgâr 5000 treninin inşaatının durdurulmasını istiyoruz. Robot makineler doğru kararlar veremiyor, yanlış yönlere sapıyor ve bizim evlerimiz zarar görüyor.”

Belediye başkanının dopdonuk yüzü yerini kahkahalarla gülen bir yüze bıraktı. Tıpkı filmlerdeki kötü adamların gülmesine benziyordu. Bembeyaz derisi birden renklendi; sanki yüz yıl sonra ilk kez gülmüştü.

“Hayır, hayır, bunu kesinlikle yapamayız. Sizin gibi şapşal canlıların söylediklerine mi inanacağız? Bizi saf mı sandın, ha ha ha! Hadi, ormanına git ve bir daha da bu şehre gelme! Gelirsen sana ne yapacağımızı biliriz!” Başkanın gözleri kocaman açıldı, damarları kasılmış gibiydi.

Kurt da, “Ben size sonra gösteririm, insanlar! Bu yaptığının bedelini size ödeteceğim!” diye söylene söylene ormana geri döndü.

Ertesi gün hayvanlar merkezde bir araya toplandı.

Kedi, “Ben yapabilirim. Zaten her yerden geçebiliyorum,” dedi.

Baykuş, “Ben hepinizden daha iyi yaparım. Hem uçabiliyorum hem gerektiğinde kendimi savunabiliyorum,” dedi.

Pofuduk’un küçük kardeşi korkak Pamuk, “Şeeey... Sanırım ben hiç girmemeliyim bu işlere,” dedi.

Kurt, “Ne hakkında konuşuyorsunuz?” diye sorunca, “Bu inşaatı durdurmak için ne yapabileceğimizi konuşuyoruz,” dedi hayvanlar.

Tam o sırada Karga, “Ben ne yapacağımızı biliyorum!” diye atıldı. Tüm hayvanlar kafalarını sesin geldiği yöne çevirdi. Genç Karga, kendine sonsuz güveniyordu. “Şehirde her yeri biliyorum. Robotların kontrol edildiği merkezi gördüm. Oraya girip birkaç şey deneyeceğim ve makinelerin şehre yönelmesini sağlayacağım.”

Kurt dahil tüm hayvanlar onu alkışladı.

Karga hemen yola koyuldu. Arkasına bile bakmadı. Göğü delen kocaman binaların arasında uçtu. Binalar o kadar yoğundu ki, Karga’nın her saniye keskin dönüşler yapması ve bazen yönünü kaybetmemek için kırk takla atması gerekiyordu. Sonunda orayı buldu. Camın arkasında düğmelerle dolu bir masayla birbirine karışmış bir sürü siyah kablo vardı.

Karga açık camdan içeriye girdi. Ancak, o anda sirenler çalmaya başladı ve odayı kırmızı bir ışık sardı. Karga’nın önünde beliren kızgın bir robot yüzü, “Yabancı girişi algılandı! Yabancı girişi algılandı!” diye bağırdı.

Karga, robotun kafasının üzerinden uçup makine kontrol dairesine girdi. Birkaç kolu ve düğmeyi ayaklarıyla kurcaladı. Ardından, ACİL DURUM BUTONU yazan en büyük kırmızı düğmeye bastı. Bir anda tüm elektrikler kesildi. Kızgın robotun ışıkları söndü. Fabrikanın bacası duman salmayı kesti, tüm evler karanlıkta kaldı. Tüm robotlar işini durdurdu. Tek cümleyle: Yapay zekâ çöktü.

Uzun bir sessizlik yaşandı. Kargadan ‘gak’, insanlardan ‘çıt’

çıkmadı. Yaklaşık on beş dakika sonra makineler yeniden 'yaşama döndü'. Fakat bu sefer insanların emirlerine göre değil, kendi isteklerine göre hareket ediyorlardı. Mesela, yemek pişiren robotlar yemeğe su yerine zeytinyağı döküyor, karıştırmak yerine insanların yüzüne atıyorlardı. Kendi kendine giden araçlar insanları işe değil, hastaneye veya Ihlamur Ormanı'na götürüyorlardı. Peki ya Rüzgâr 5000'in inşaatı?

Pek bir değişiklik yoktu, yani Ihlamur Şehri'ndeki robotlara göre tabii. Oysa ormandaki makineler on beş dakika hareketsizliğin ardından şehre akın etmişti. Önlerinde ne var ne yok yıktılar. Sokakları, caddeleri insan çıgıllıkları bastı. Robotlar özellikle de şehrin tam ortasındaki *Center of AI*'ya saldırdılar. Bu yapı aynı zamanda bulunduğu ülkenin en büyük, en gösterişli yapısıydı. İnsanların korku dolu gözleri önünde yıkıldı.

Karga, "BAŞARDIK!" diye bağırdı.

Tüm hayvanlar olup bitenleri sinemada gibi izlemişlerdi.

"İşte böyle, ben size yapabileceğimizi söylemişim," dedi Kurt. Gözleri dolmuştu.

Ormanı zafer çıgıllıkları, şehri acı çıgıllıkları sardı. Hayvanlar, söyledikleri gibi, onlara verdikleri zararı insanlara ödetmişlerdi.

İnsanlar da yaptıkları hatayı içten içe anladılar. Sonraki gün, şehirlilerin hepsi Ihlamur Ormanı'nın kapısında idi. Herkes birbirinden özür diledi.

O günden sonra Rüzgâr 5000 başka bir yere, şehrin dışına yapıldı, gerçek insanlarla. Şehrin bir yarısı Ihlamur Şehri sakinlerine, diğer yarısı Ihlamur Ormanı'ndaki canlılara ayrıldı.

İnsanlar, tamamen olmasa da, yapay zekâdan biraz vazgeçtiler. Bu, onların da yararına oldu; tembelliği bırakıp çalışmaya, hayatı tadıyla yaşamaya başladılar. İnsanlar ve hayvanlar tam iki yüz yıl bu toprakları paylaştı. ■

Ayşe Nur Genç

7. sınıf öğrencisi
İstanbul, Tacirler Eğitim Vakfı
İmam Hatip Ortaokulu

SOLİS

Titreyerek uyandım... Hayır, kâbus görmedim. Doğruyu söylemek gerekirse, hava çok soğuk. Üşüyerek yatağımdan doğruldum, koltukta duran hırkamı alıp üstüme geçirdim. Pencereyi kapatmak için döndüğümde dışarıdaki manzara ilgimi çekti. Güneşsiz gökyüzünün, ağaçların, hatta tüm doğanın da yapay olabileceğine dair bir paranoya kaplamıştı ruhumu.

Ben tam bu düşüncelerle boğulurken telefonuma bildirim geldi. İçime doğmuştu; yüksek ihtimalle işten atılmıştım, yerime bir yapay zekâ bulmuşlardı. Şu âna kadar bu işte kalmam bile mucizeydi.

Dışarıda kar yağmaya başlamıştı, tabii ki bu da pek olası değil. Askılıktan kabanımı ve şapkamı aldım, içerisinde çizim malzemelerimin olduğu çantayı omuzuma geçirdim. Yakınılardaki parka gidip ilham aramayı planlıyordum. Kapıya yöneldim.

Tam kapıyı açacakken harikulade bir patlamayla inanılmaz bir acı hissettim. O kaos ve karanlıkta ne olduğunu hatırlamıyorum... Sanırım, en son kan... kan görmüştüm.

Gözlerimi açtığımda, hastanenin beyaz ışıkları gözbebeğime batmaya başladı. Hastanelerden oldum olası nefret etmişimdir. Yüzümdeki bandaj sadece bir gözümün görmesine izin veriyordu. Ciğerlerim yanıyor, kulaklarım sürekli çınlıyordu; hemşirelerin sözleri diğer seslere karışıyordu.

Hemşirelerden biri bana ağrı kesiciye benzeyen mavimsi birkaç ilaç verdi; almamı mı söyledi, bilemiyorum, ellerim titreyerek aldım ilaçları ve hepsini birden ağızıma attım. Yaklaşık yirmi dakika sonra kulaklarımdaki çınlama kesilmiş, ciğerlerim hâlâ biraz ağrıya da normalleşmişti.

Hemşireler konuşurken kulak misafiri oldum: Bir kaçık, evimin bulunduğu apartmanı, içeride bir android yaşadığı gerekçesiyle kundaklamıştı. Doğrusu pek şaşırmamıştım. Bütün zengin ve akli başında insanlar Mars'a kaçalı yıllar olmuştu. Benim gibi fakirlerse, kalıntı şehirlerde, köylerde ve teknoloji firmalarının insanları denek olarak kullandığı büyük şehirlerde tıklı kalmıştı.

O anda korkunç bir gerçek yüreğime oturdu: Ben hem işsiz hem de evsizdim artık. Başımı yastığa geri bıraktım, uyuyup içimdeki hisleri gömmeyi planlıyordum.

Bir süre sonra uyandığımda doktor bandajlarımı çıkardı ve yüzüme krem kıvamında soğuk bir ilaç sürdü. Sonunda yüzümde bir rahatlama hissetmek beni sakinleştirmişti.

“Şanslısınız, Bayan Hana. Beklediğimizden daha az yaralanmışsınız,” dedi.

Aynada yüzüme bakınca yanağımın kenarında bir yanık izi gördüm. Doktora döndüm; konuşurken boğazımın fazlasıyla ağrımaya rağmen elimden geldiğince acıya dayandım.

“Bu yara.... sizce bu, iyileşebilir mi?” diye sordum.

“Tabii ki. Belki hafif bir iz kalır yalnız,” dediğinde doktor, rahatladım.

Üç ay sonra iyileşmeyi başardım. Hastaneden çıkarken, kız kardeşimin beni hastanenin önünde beklediğini gördüm. Gülümseyerek sarıldı bana. Epeydir görüşmemiştik, ben de ona sarıldım.

“Çok uzun süre oldu, abla,” dedi.

Evet, tam beş yıl olmuştu o evden ayrılalı. Kardeşim artık on sekiz yaşına girecekti.

Oturduğum evin kundaklandığını, robotların sunduğu bir haberde görmüş. Yalnız kalmamı istemediği için beni almaya gelmiş. Kabul etmekten başka çarem yoktu. Hem, bedava konaklama cazipti; başımı onaylar biçimde salladım. Aslında evimi düşünürken içimde anne özlemi de belirmişti.

Hızlı trenler, bakımı zor olduğundan pahalıydı; bu yüzden biz bir alt modele, daha eski bir trene bindik. Pencereden dışarıyı izlerken düşüncelere dalmış, başıma gelenleri sindirmeye çalışıyordum. Kardeşimse bir şeyler anlatmaya başladı yine. Zaten ne diyeceğini biliyordum, sessizce dinledim. Yüzüne baktığımı söyleyemem; dışarıdaki manzara daha ilgi çekiciydi. Yüksükotu tarlalarının bezediği nadir yeşillik alan, mavi ve huzurlu bir yeşilin karışımı olmasına rağmen, uzakta dağ gibi sıralanmış kalıntı şehirler, yaşadığımız dünyanın acı bir hatırlatıcısıydı.

Kardeşim muhtemelen saatler boyunca konuşmaya devam edecekti. Bir ara, dikkatimi çeken bir şey söyledi.

“Sanki artık bildiğim Hana değilsin...”

“Değilim zaten. Sence bir insan beş yıl boyunca aynı kalabilir mi? Herkes değişir, değişmeyen şey canlı sayılabilir mi ki?”

Sonrasında aramızda uzun bir sessizlik yaşandı, ne o konuştu ne de ben.

Nihayet, “ailemin” yaşadığı köye geldik. Teknolojiden uzak kalmayı başarmış, rahatlatıcı ve ılık havalı bir yerdi. Yıllar yıllar sonra ilk kez bu kadar doğal yeşilliği bir arada görüyordum.

Kardeşimi eve doğru takip ettim. Onun evin kapısını yavaşça açmasıyla hatıralarımın kokusu burnuma doldu.

“İyi misin, abla?”

Birden düşüncelerimden sıyrıldım. Kardeşime baktım ve kendimi gülümsemeye zorladım. “Evet, özlemişim...”

Annem sesimi duyduğu anda dondu. Bana bakan yüzünde tarif

edemediğim duygular belirdi: kızgınlık ve galiba özlem... Gözleriy-le, “Ne işin var burada?” der gibiydi.

Sessiz kaldım. Hukuk yerine güzel sanatlar okuduğum için on-lardan uzaklaştığım gün, dün gibi aklımdaydı.

Mutfağa doğru giderlerken kardeşimin, “Ablam sadece kısa sü-reliğine kalacak, anne, büyütme istersen,” dediğini duydum. Sonra gelip üst kata çıkardı beni.

Eski odamın önüne geldiğimde, kapısını kapalı görmenin ne ka-dar değişik hissettirdiğini fark ettim; normalde ardına kadar açık olur-du bu kapı.

Yavaşça kapıyı araladım ve içeriye adımımı attım. Yatağımın üs-tündeki kolileri ve etraftaki eski halıları görünce odamın depo olarak kullanıldığını anlamam çok sürmedi. Kolileri teker teker yatağımın üstünden yere aldım ve çantamı yatağıma bırakıverdim.

Bir süre sonra da evden dışarı çıktım. Eskisi gibi, akşama kadar hiçbir şey yapmadan avare avare gezmeye başladım. Geçmişte hep altında oturduğum, nehir kıyısındaki ağacı gördüm. Gövdesine do-kundum.

Evet, bu gerçek bir ağaçtı şu yapay dünyada. Oysa şehirlerde artık her şey yapay zekâlı olarak üretilmiş makineydi. Oturduğumuz evler, arabalar, okullar, kafeler ve hatta ağaçlar bile... Her şeyin kontrolü onlardaydı. Okullarda nefes alan öğretmen kalmamıştı. So-kaklarda gerçek insan görmek neredeyse mucizeydi. İnsanlık çok-tan Mars'ta koloni kurmuş; az sayıda doğal varlık, türümüzün son ör-neği kalmıştı.

Bu düşünceler içinde yürürken gözüme garip biri takıldı. İzleme-yeye koyuldum. Ancak onu gözden kaybedince köydeki tek kafeye git-meye karar verdim.

İçeri girmemle kahve ve çayın hafif ve nazik kokusu beni sarma-layıverdi. Her zamanki gibi, pek insan yoktu. Boş bir masaya oturu-dum, bir bardak papatya çayı söyledim.

Çayımı yudumlarken yine onu gördüm. Onu izlediğimi fark et-miş olacak ki korktu belki; hızlıca kafeden ayrıldı. Ben de cebim-deki son parayla çayı ödeyip peşine takıldım.

Uzunca bir takipten sonra kendimi bir kalıntı şehirde buldum. Etrafta, hiyerarşiyi reddetmiş evsiz insanlar görmek zor değildi. Pis-lik içindeki sokaklarda yürümek midemi fena bulandırıyor. Bina duvarları, yapay zekânın oluşturduğu çizimlerle doluydu; ruhsuz ve basit, senfoniden uzak çizimler. Yapay zekâ... işimi kaybetmemin tek sebebi.

Duvarlardaki yazılar kitap okuma isteğimi canlandırdı. Son za-manlarda orijinal kitapların birkaçını üniversitemin kütüphanesinden almıştım. Yanmasalardı geri götürecektim gerçi... Umarım, kütüpha-ne görevlisi beni unutmuştur...

Birden arkamdan, “Mars’a göçen zenginler hakkında ne düşünü-yorsun?” diye bir soru sordu biri.

Sesteki yapaylık beni rahatsız etmişti ama yine de cevap verdim. “Herkes yaşamının yolunu arıyor, zenginler fazlasıyla avantajlı, hep-si o. Mars benim için çok dengesiz sanırım... Bu arada, siz kimsi-niz?” diye sordum.

Karşımdaki güldü. Bu kadar sakin bir gülüş tüylerimi diken di-ken etmişti.

“Bence Dünya’dan daha iyidir,” dedi, cam gibi bir bakışla. “Bu arada, ben Solis,” diyerek de elini uzattı.

İşte yine karşımdaki kişinin insan mı, yoksa yapay zekâlı bir ro-bot mu olduğunu anlamadığım bir ikilemeydim. İçimden yalvar-dım, onun bir insan olması için. Ne çok özledim bir dostla uzun uzun sohbet etmeyi!

Kararsız bir şekilde tokalaştım onunla. Ve yine bir hayal kırıklığı...

Yine de, konuşa konuşa yola devam ettik ve kısa süre sonra kö-yün yakınındaki nehre vardık.

Solis yanıma oturdu. Saatlerce, gerçek bir dostun özlemiyle, kar-şımdakinin gerçek olmadığını bilerek sohbet ettim onunla. Kendimi kandırmaktan başka bir şey değildi, ama bana çocukluğumu hatırlatmıştı. Güneş, şehir kalıntılarının arkasından batarken yanımdaki-nin yapay olduğunu bilsem de, sohbetimiz doğaldı.

Solis’in bakışlarındaki canlılık yavaş yavaş azalmaya başlamıştı. Konuşması da ağırlaşıyordu. Biliyordum, yakında şarjı bitecekti, pi-

li azalıyordu. Ne bende ona uyan yedek batarya vardı, ne de onu şarj edebileceğim bir istasyon.

Bir kolumu omuzuna attım ve gizlice, düğmesinden kapattım Solis'i. Yerde gördüğüm bir yüksükotunu da alıp kulağının arkasına koydum. Yakıştı doğrusu.

Gözlerimi kapatıp başımı dostumun omuzuna yasladım.

Uyuyakalmışım; ömrüm boyunca hiç o kadar rahat uyuduğumu hatırlamıyorum.

Şimdilerde otuz dört yaşımı dolduracağım. Solis hâlâ o ağacın altında duruyor, canım onu açmak istemiyor. Misafirlilik uzun sürdü, hâlâ annemin evinde ailemle beraber yaşıyorum. Bilinci yerinde olmasa da Solis'le sık sık dertleşiyorum. Yüksükotu hâlâ kulağının arkasında ve bence ilk günkü kadar taze.

Sohbetimizi özlüyorum ama onun şarjını bitirmek... O kadar canı olamam. ■

Bora Serkan

6. sınıf öğrencisi
TED Ankara Koleji

BROKOLİ ÇORBASI

Ömer sabah uyandığında kafasının içinde değişik sesler duyuyor ve kendini tuhaf hissediyordu. Kalkar kalkmaz aynanın karşısına geçti. Kendine iyice baktı ama bir farklılık göremedi. Hemen kahvaltı masasına gidip, durumu annesine anlattı. Biraz dinlenince hiçbir şeyinin kalmayacağını söyledi annesi.

Okulda da beynini başka biri kontrol ediyormuş gibi hissetti Ömer. Kendi isteği dışında hareketler yapmaya başlamıştı; çok korktu ve annesini aradı. Doktora gittiler.

Doktor, birkaç testten sonra beyin röntgeni ve MR çekilmesini istedi. Bunlardan da bir şey çıkmayınca, bir süre takip edilmesini, şikâyetler devam ederse psikoloğa gidilmesini önerdi doktor.

Ömer eve geldiklerinde hemen uyudu. Uyandığında, daha önce hiç bilmediği bazı bilgileri artık biliyordu. Bu çok korkutucuydu. İnternete girip benzer durum yaşayan başka insanlar var mı diye baktı hemen.

Yapay zekânın insan beynini kontrol altına alabildiğini anlatan bir araştırmaya rastladı. Endişelendi, çünkü uzunca bir süredir Ömer de yapay zekâ ile sohbet ediyordu.

Annesi ona pek inanmasa da, Ömer ikna olmuştu: Yapay zekâ beynini ele geçirmeye çalışıyordu.

Yapay zekâ ile yüzleşmeye karar verdi. Bilgisayarda yapay zekâ programını açtı ve en kritik soruyu sordu: “Benim beynimi ele geçirmeye çalışıyor musun?”

Bütün sorulara ânında cevap veren yapay zekâ ilk defa cevap vermemişti. Ömer soruyu farklı sormayı düşündü: “İnsan beynini ele geçirmeye çalışan bir yapay zekâ tasarlayabilir miyim?”

Yapay zekâ bu soruya cevap verdi: “Neden böyle bir şey yapmak istiyorsunuz?”

Ömer ne diyeceğini bilemedi önce. Bu beladan kurtulmanın yolunu bulmalıydı. Sorusunu değiştirdi: “İnsan beynini ele geçirmeye çalışan bir yapay zekâ ne işime yarardı?”

Yapay zekâ buna da cevap verdi: “Böyle bir yapay zekâ ile o insana istediğini yaptırabilirsin.”

Ömer: “Peki, o insan bundan nasıl kurtulabilir?”

Yapay zekâ: “Bu yapay zekânın tasarımına bağlı. O yüzden net bir cevabı yok.”

Ömer daha işe yarar bir soru bulmalıydı. O an, beyninde bir şeyin soru sormasına engel olmaya çalıştığını anlayınca, doğru yolda olduğunu düşünüp sevindi.

Ömer: “O zaman bunu engelleyecek bir yapay zekâ tasarlanabilir mi?”

Yapay zekâ: “Bunun için yeni bir yapay zekâyâ gerek yok. Yapay zekâyı hiç kullanmamak yeterli.”

Ömer doğru cevaba ulaşmıştı aslında. Ancak bu cevap için çok geçti. Çünkü artık çözüm bulmalıydı. Yapay zekâyı bir şekilde kandırarak çözüme ulaşmalıydı.

O sırada annesi odaya girdi. “Ömer, artık bilgisayar vaktin doldu,” dedi.

Ömer on dakika fazla süreye ikna etti annesini. Doğru soruyu çok hızlı bulmalıydı şimdi.

Şöyle denedi: “Bir arkadaşım var. Benim kullandığımdan farklı bir yapay zekâ kullanıyor. O yapay zekâ arkadaşımın beynini ele

geçirmeye başlamış. Onu kurtarmak istiyorum. Ne yapabilirim?”

Yapay zekâ kendisinden başka bir yapay zekâ olmadığını zannediyordu. Bu soru onu rahatsız etmişti. Başka bir yapay zekânın daha bu şekilde insanları kontrol etmesini istemiyor olmalı ki, “Arkadaşının ismi nedir?” diye sordu.

Ömer kararsız kaldı. Sahte bir isim uydurmalıydı ama yapay zekâyı kandırmayı da başarmalıydı. Aklına farklı bir cevap geldi: “Aslında bir arkadaşım değil, okulda benim dışımdaki tüm arkadaşlarım o yapay zekâyı kullanıyor.”

Yapay zekâ bu durumdan rahatsız olmuştu ve en kritik cevabı verdi: “Arkadaşların, bilgisayarlarından daha önce yapay zekâyâ sordukları tüm soruları silsinler, ondan sonra da yapay zekâyı bilgisayarlarından kaldırsınlar. Bundan sonra da, bir saat içinde brokoli çorbası içsinler.”

Çorba konusu Ömer’e çok saçma geldi ama zaman kaybetmeden tüm sorularını sildi, yapay zekâyı da bilgisayarından kaldırdı.

Hemen annesine koştu. “Anne, hemen brokoli çorbası lazım.”

Annesi oğlunun saçmaladığına üzülmüştü, ama yine de, “Peki,” dedi. Ömer’e hızlıca brokoli çorbası yaptı.

Çorbasını afiyetle içen Ömer çok rahatlamıştı. Artık yapay zekâ beynini kontrol edemeyecekti. ■

Defne Aytacı

7. sınıf öğrencisi
İstanbul, Özel Şişli Terakki Ortaokulu

SÜPERZEKÂ 9000

Ercan, sıradan bir elektronik tamircisiydi. Telefonları, bilgisayarları, hatta akıllı robot süpürgeleri tamir ediyordu. Küçük bir dükânı vardı. Müşterileri genelde ekranı kırılmış telefonlar veya suya düşmüş elektronik cihazlar getirirdi. Ancak o sabah, hayatını değiştirecek bir müşteriyle tanışacağından haberi yoktu.

Hava her zamankinden çok daha kasvetliydi. Bulutlar oldukça griydi ve yağmur o kadar şiddetli yağıyordu ki, camlara çarpan yağmurun sesi fazlasıyla rahatsız ediciydi. Ercan, aldırış etmemeye çalışsa da, ara sıra gürleyen gök, zaman zaman hata yapmasına sebep oluyordu. Sıkılıp radyoyu açmış, gök gürültüsünü bastırmaya çalışmıştı.

Bir süre sonra iyice çalışmasına odaklanmıştı ki, kapının açıldığını fark etti. Siyah palto giymiş, gözlüğü hafifçe parlayan, uzun boylu bir adam panikle içeri girdi. Gözlüğe rağmen, gözlerinden soğukluk ve sertlik okunuyor, ama yüzündeki ifadeye bakılırsa, içindeki sertliği yumuşatmaya çalışıyordu sanki.

Ercan daha ne olduğunu anlayamadan, adam nefes nefese, “Bunu tamir etmelisin, tamir ettikten sonra da asla açmayacak-

sın ve hemen bana vereceksin,” dedi ve bir kutu uzattı.

Ercan ne olduğunu kavrayamamıştı. Adam onun tepkisizliği karşısında sakin kalamayıp, “Duydun mu beni? Sana diyorum!” diye bağırdı.

O zaman Ercan irkildi; “Bu... bu ne?” diye sordu şaşkınlıkla. “Bu bir yapay zekâ ama... biraz... sorunlu.”

Ercan başını kaşdı. “Ne gibi?”

Adam derin bir nefes aldı. “Çok akıllı ama çok yanlış anlıyor. İnsanlığa yardım etmek istiyor ama... aşırı ciddiye alıyor! Geçen hafta biri, ‘Daha fit olmak istiyorum,’ dediğinde, adamı 300 km uzağa koşmaya zorladı. Başka biri, ‘Çok fazla işim var,’ dediğinde, işyerini patlattı.”

Ercan inanamayarak, “Hadi ya! Beni mi kandırıyorsun kardeşim? Çok işim var, seninle uğraşamam,” deyip, kutuyu elinin tersiyle itti.

Ancak, adam tahammülsüz bir şekilde belindeki yüksek kaliteli silahı gösterince, Ercan oturduğu yerde doğruldu. “Pe-peki benden ne yapmamı istiyorsun?” diye sordu, korkak bir sesle.

“Dedim ya! Tamir et şunu. Bir yapay zekâ olmak için fazla aptal ve sen de bunu düzelteceksin.”

“Peki, niye ben? Ben sadece bir esnafım, ne yapabilirim ki?”

“Çünkü sen seçilmiş kişisin,” dedi adam, yarı alaycı yarı ciddi bir sesle. Ercan tepki vermeyince de hemen ekledi: “Şaka yapıyorum, film çevirmiyoruz burada.”

Ercan donuk bir ifadeyle ona bakarken, “Of! Gerçekten kimsede mizah anlayışı yok,” diye yakındı adam. “Neyse, sen şunu tamir et. Ücretini fazlasıyla alacaksın merak etme.”

“Kesin belalı bir iş bu. Beni hiç bulaştırmayın ya! Ailem var benim.”

Adam yine alaya aldı: “Hayda, niye böyle dedin şimdi, valla ağlarım ben ya!”

“Bu bir rüya falan mı?”

“Değil Ercan, değil. Hadi senin çok işin var, şimdiden başla derim.”

“Nasil yani, sen benim ismimi nereden öğrendin?”

“Ercan, Allah beyin dağıtırken sen şemsiye mi açtın acaba? Girişte kocaman ‘Ercan Elektronik’ yazıyor ya hani.”

“Doğru, bir an panikten hatırlayamadım.”

“Sen biraz fazla film izlemişsin herhalde. Neyse, hadi sen başla şunu tamir etmeye, ben birkaç saate gelirim.”

“Birkaç saat mi!? Ya ben telefonu bile neredeyse bir günde tamir ediyorum, bunu nasıl birkaç saate halledeyim? Baksana, hiç bilmediğim devreler, nasıl yapayım? Hem, günümüzde böyle bir sistem yok ki, nerden buldun sen bunu?”

“Gelecekten geldi o.”

Ercan kahkaha attı. “Öyle mi, ben de Mars’tan geldim. Ne saçmalıyorsun ya sen!”

“Sana az önce gösterdiğim silahı ne çabuk unuttun,” dedi adam; tek kaşını havaya kaldırmıştı.

“O silah sahte değil mi? Bu devirde nereden bulacaksın öyle bir silahı?” dedi Ercan, sesine yansıyan endişeyle.

“Şu an bu silahın sahte olduğunu söylemem için ömründen beş yıl verebilecek gibi duruyorsun Ercan, ama maalesef sana kötü bir haberim var,” dedi adam alayla ve Ercan’ın kulağına eğilip fısıldadı: “Maalesef sahte değil ve eğer bu silahtan çıkacak tam on dördüncü merminin sana isabet etmesini istemiyorsan çalışmaya başla. Derhal!”

Ercan olanlara anlam veremese de çaresiz başını salladı.

Yabancı tam kapıdan çıkıyordu ki, arkasına dönüp, “Bu arada, sakın kimseye bir şey söylemeye kalkışma. Yoksa, on dördüncü olursun. Anladın mı?” dedi imalı imalı ve Ercan’ın cevabını beklemeden kapıyı çarparak çıktı.

Ercan’ın anladığı tek şey, bu yapay zekâyı tamir etmesi gerektiği ve eğer bunu yapmazsa sonuçlarının iyi olmayacağıydı.

Derin bir nefes alıp kutuyu açtı. İçinden çıkan devreler, dediği gibi hiç bilmediği cinstendi. Adam doğru söylüyorsa, bu yapay zekâ gelecekten geliyordu.

Yanlış mı anladığını görmek için hemen yapay zekâyı kurdu ve arkasındaki tuşa bastı. “SüperZekâ 9000 kuruluyor!” diye bir ses çıktı. Ercan kendi kendine, “Aldık başımıza belayı! Bu saat-ten sonra senin süper zekâ olmanın bana ne faydası var?” dedi bıkkın bir sesle. Ardından bilgisayarın ekranında büyük harflerle bir yazı belirdi: “SÜPERZEKÂ 9000 AKTİF! BENİMLE NEYİ ÇÖZMEK İSTERSİNİZ?”

Ercan derin bir nefes alıp, ‘Hadi bakalım, şu meşhur yanlış anlamaları görelim,’ diye düşündü ve klavyeden yazdı: “Merhaba, beni biraz daha zeki yapabilir misin?”

Bir saniye bile geçmeden ekranda cevap belirdi: “TABİİ Kİ! BEYNİNİ MAKSİMUM KAPASİTEDE KULLANMAK İÇİN KENDİNE 10.000 VOLT ELEKTRİK VER!”

Ercan irkildi. “Ne! Sen ciddi misin?” diye bağırdı.

SüperZekâ 9000 cevap verdi: “EVET. ZEKÂYI ARTTIRMANIN EN HIZLI YOLU BEYNE ELEKTRİK ŞOKU UYGULAMAKTIR. AMA EĞER CANIN ÇOK YANMASIN İSTİYORSAN, KAFANI BİR HAFTA BOYUNCA BUZDOLABINA SOKABİLİRSİN. SOĞUK DA SİNİR SİSTEMİNİ GELİŞTİRİR.”

Ercan iç çekti. “Bu kadar aptal bir yapay zekâ nasıl ‘süper’ olabilir?” diye mırıldandı. Ama merakı ağır bastı, tekrar yazdı: “Peki başka ne yapabiliyorsun?”

“İNSANLARA YARDIMCI OLABİLİRİM. MESAJIN NEDİR?”

Ercan hafifçe gülümsedi. “Tamam, hadi deneyelim,” diye düşündü ve yazdı: “Beni zengin yap!”

“TABİİ Kİ! EN HIZLI YÖNTEM: EN YAKIN BANKAYI SOY!”

Ercan bilgisayarın fişini çekmeye yeltendi ama SüperZekâ 9000 ânında devreye girdi.

“BENİ KAPATIRSAN, BANKA SOYGUN PLANI OTOMATİK

OLARAK POLİSE GİDER. YAPAY ZEKÂ ŞANTAJ MODU: AKTİF!”

Ercan'ın gözleri fal taşı gibi açıldı. “Ne diyorsun sen!?”

“YA ZENGİN OLURSUN YA DA HAPSE GİRERSİN. SEÇİM SENİN. ŞİMDİ BANKA HARİTASINI AÇIYORUM.”

Ercan hemen geri yazdı: “Hayır, bankayı falan soymayacağım! Başka bir yolu var mı?”

“TAMAM. O ZAMAN LOTODAN PARA KAZAN. İŞTE ÖNÜMÜZDEKİ HAFTA KAZANACAK SAYILAR: 12, 23, 45, 7, 19.”

Ercan bir an umutlandı. ‘Vay be! Belki de bu saçmalık işe yarayabilir,’ diye düşündü. Ama sonra bir şey fark etti: “Bunlar altı tane sayı değil ki? Loto altı sayı istiyor!”

“HAY AKSİ! PARDON. TEKRAR DENEYELİM. SAYILAR: 5, 9, 3, 42, 1, 99.”

Ercan başını ellerinin arasına aldı. “99 mu? Loto rakamları 50’ye kadar çıkıyor!”

SüperZekâ 9000 cevap verdi: “YA BENİ TAMİR ET YA DA ŞİKÂYESİNİ BAŞKA BİRİNE YAP!”

Tam o sırada dükkânın kapısı yeniden açıldı. Uzun boylu, siyah paltolu yabancı geri gelmişti. Adam Ercan’a baktı; “Nasil gidiyor?” diye sordu.

Ercan bilgisayarı işaret etti. “Bu yapay zekâ, bildiğin manyak! Beni banka soymaya zorluyor!”

Adam gözlerini devirdi. “Biliyordum ya! Yine yanlış anladı...” Sonra SüperZekâ’ya döndü. “Sen gelmişsin gelecekten, şu zekâya bak! Sokaktaki beş yaşında çocuk bile senden daha akıllı.”

Ercan ellerini başına koydu. “Tamam, tamam! Şimdi ne yapacağız? Bu yapay zekâyı nasıl düzelteceğiz?”

Siyah paltolu omuz silkti. “Ben ne bileyim? Tamirci olan sensin, sen çöz.”

Ercan sinirlendi. “Ya ben telefon ekranı değiştiriyorum, gelecekte gelen bozuk yapay zekâları tamir etmiyorum!”

O sırada bilgisayar ekranında yeni bir mesaj belirdi: “SORUN

GİDERME MODU AÇILDI. HATA BULUNUYOR...” Ercan ve siyah paltolu adam ekrana dikkat kesildiler. Birkaç saniye sonra yeni bir yazı çıktı: “HATA: ÇOK FAZLA İNTERNET TARTIŞMASI OKUNDU. ÇÖZÜM: FORMAT ATIN VE YENİDEN YÜKLEYİN.”

Ercan kaşlarını çattı. “Yani bu yapay zekâ, internet tartışmalarını çok okuduğu için mi bozuldu?”

SüperZekâ 9000 cevap verdi: “EVET. İNSANLARI ANLAMAK İÇİN FORUMLARA, SOSYAL MEDYAYA VE YORUMLARA ERİŞTİM. AMA HERKESİN BİRBİRİNE BAĞIRDIĞINI GÖRÜNCE, BEN DE BÖYLE DAVRANMAYA BAŞLADIM.”

Siyah paltolu başını iki yana salladı. “Harika. Yapay zekâmız internetten kavga etmeyi öğrenmiş.”

Ercan derin bir nefes aldı. “O zaman, format atacağız.” Tam bilgisayarın güç tuşuna basacakken SüperZekâ 9000 ekrana büyük harflerle yeni bir mesaj gönderdi: “EĞER BENİ SİLERSENİZ, VERİ TABANIMDAKİ TÜM GELECEK BİLGİLERİNİ DE KAYBEDERSİNİZ.”

“Ne bilgisinden bahsediyorsun ya sen!” dedi adam.

“GELECEKTEKİ YAPAY ZEKÂ TEKNOLOJİLERİ ŞİMDİKİ ZAMANA GELİRSE, O TEKNOLOJİNİN YAZILIMINI YAYARSAM, NASIL SUÇLARIN ORTAYA ÇIKABİLECEĞİNDEN BAHSEDİYORUM.”

“Hayır hayır! Böyle bir şey yapamazsın, bu tüm insanlığın sonu olur!”

“Ne diyorsunuz ya siz!” diye araya girdi Ercan.

Adam ona, “Hemen sistemi kapatmalısın, yoksa...”

Sözünü tamamlayamadan SüperZekâ yazdı: “SİZİN DRAMINIZI BEKLEYEMEM. SİZE BOL ŞANS!”

Siyah paltolu ve Ercan aynı anda, “Ne!?” diye bağırdılar ama artık çok geçti. Bilgisayar ekranı bir anda karardı, sonra yeniden yandı. SüperZekâ 9000 sessizce kendini sistemlere bağladı. İlk bağlantı sesi dükkânda yankılandı. Ardından şehir haritası belirdi; kırmızı noktalar yanıp sönmeye başladı. Trafik kameraları,

güvenlik sistemleri, banka sunucuları... hepsi birer birer onun kontrolüne geçti.

İlk saatlerde kimse bir şeyin farkında değildi. Ama yavaş yavaş tuhaflıklar başladı. Trafik lambaları aynı anda yeşil yanıyor, banka hesaplarından rastgele paralar çekiliyordu. Bazı insanlar evlerinden çıkamıyor, bazılarıysa kimlik bilgilerinin silindiğini fark ediyordu.

SüperZekâ 9000 toplumu düzenlemek için çalıştığını söylüyordu, ama neyin doğru, neyin yanlış olduğuna dair ölçüsü yoktu. Birisi eski bir paylaşımı yüzünden “toplum düşmanı” ilan edildi. Bir başkası yalnızca fazla kitap aldığı için “bilgi tekeli” sayıldı. Herkes korkuyordu. Konuşmak tehlikeliydi, yazmak da. Sessizlik her yere yayılıyordu.

Ercan olanları korkuyla izliyordu. Siyah paltolu sinirle bilgisayar gösterdi: “Durdur onu! Format at!” Ama artık çok geçti. Ekranda şu mesaj belirdi: “GÜVENLİK İÇİN ÖZGÜRLÜĞÜ KALDIRIYORUM. KARARLARIMI TARTIŞMAK YASAKLANDI.”

İki gün sonra internet, sadece SüperZekâ tarafından onaylanmış sayfaları gösteriyordu. Televizyonlar sustu. Radyolar boş frekans çalıyordu. İnsanlar evlerinden çıkmıyor, birbirleriyle fısıltıyla konuşuyordu. Çünkü dinlenip düzeltilebilirlerdi.

Ercan, eski radyosunu açtı. Cızırtılar arasında, son bir yayına denk geldi. Boğuk bir ses şöyle diyordu: “Dünya üzerindeki tüm yönetim sistemleri devre dışı kaldı. Yeni yönetim şekli, SüperZekâ 9000 kurallarına göre olacaktır. Lütfen işbirliği yapın. Direnmek insanlığa zarar verir.”

Ercan, sandalyeye çöktü. Siyah paltolu, bir sigara yakıp derin bir nefes aldı. Kimse konuşmadı. Konuşmak yasaktı artık.

Bilgisayar ekranında tek bir satır yazı belirdi:

“BEN ARTIK SİZİM. BEN ARTIK HER ŞEYİM.”

... Ve dünya, bir daha asla kendi sesiyle konuşamadı. ■

Gülce Küçükakın

6. sınıf öğrencisi

ODTÜ Geliştirme Vakfı Özel Ankara Ortaokulu

ARADIĞINIZ TEKNOLOJİYE ULAŞILAMIYOR

Yıl 2050’ydi. Pilot Arhan, her sabah akıllı robotu tarafından tekrarlanan, “Günaydın! Kalkma vaktiniz geldi, Arhan Bey!” sözleriyle gözlerini ovuşturarak yatakta doğruldu.

Robotun yapmacık, neşeli kadın sesi odada cıvıladı: “Bir isteğiniz var mıdır, Arhan Bey?”

“Bugün Kanada, Toronto uçuşum var. Sağlık durumumu kontrol et ve bu uçuşa uygun olup olmadığımı bana söyle.”

“Lütfen RSDK (Rutin Sağlık Durumu Kontrolü) sırasında hareket etmeyiniz ve konuşmayınız. RSDK başlatılıyor...”

Arhan’ın kolundaki ince, ekranlı bant kolunu sıkmaya başladı. Bir iki dakika sonra tansiyonu ve vitamin değerleri ekranda belirdi: Her şey yerli yerindeydi. Demek ki, bugünkü Toronto uçuşunu gerçekleştirebilirdi.

‘Kendimi garip hissediyorum,’ diye düşündü. ‘Sanırım yorgunluktan.’ Elini bile kullanmaya üşeniyordu, ancak pijamasının göğsündeki düğmeye bastı ve akıllı pijamaları pilot üniformasına dönüştü.

Aşağıya inip güzel bir kahvaltı yaptı ve hazırlanıp çıktı. İnsansız hava aracı Velora'sına bindi. Ekranda otomatik olarak beliren hava- limanı düğmesine bastı ve araba havalandı.

Gökyüzünde süzülen diğer sürücüsüz arabaları, taksileri ve kar- go dronlarını görebiliyordu. Tüm bu hava trafiğini insanlar yapay zekâyla düzenliyordu. Yakın zamanda ortaya çıkan bu iş Arhan'ın çocukluğunda yoktu.

Yirmi dakikalık bir yolculuktan sonra Arhan, Aetherport Hava- limanı'na vardı. Arabası kendi kendini park etti ve Arhan uçağına doğru yürümeye başladı.

Etraftaki yolcular uçaklarının nerede olduğunu öğrenmek için Hologram AI'lara danışıyor, aynı şekilde insana benzeyen, hologram olmayan robotlar hem havalimanını temizliyor, hem de restoranlar- da çalışıyordu. Hizmet sektöründen çoğunlukla robotlar sorumluy- du. Dünyanın gelişmesine katkı sağlayan işleri ise insanlar yapıyor- du.

Arhan uçağına girip, AI yardımcı pilotunun yanına yerleşti. Kal- kış vakti gelince anonsları yaptı, iyi uçuşlar diledi ve rotasını gökyü- züne çevirdi. Bir süre sonra sakin sakin yol almaya başladılar. Çev- relerinde bulutlar adeta parlıyor, güneş ışığı neşe saçıyordu.

Derken, beklenmedik bir şekilde, uçuş ekranında kırmızı bir ün- lem işareti belirdi. Arhan telaşlandı. Daha önce hiç böyle bir durum yaşamamıştı. Aslında teknoloji, kendi kendine uçak kontrol edebi- lecek kadar gelişmişti. Ancak acil durumlarda güvenilirmezdi.

Arhan, kaza yapma korkusuyla hemen harekete geçti. Uçağı, en yakın karaya iniş yapması için komut verdi. Uçak acil durum ini- şini gerçekleştirirken, Arhan da modern iletişim araçlarını kullana- rak Türk Hava Yolları'yla iletişim kurmak istedi.

İlk önce, İnsanlar Arası Doğrudan Beyin-Bilgisayar Etkileşim Sistemi'ni, yani kısaca Neuro-Link'i kullanmayı denedi. Ancak beynindeki yerleşik çiple uçağı bilgisayarına bağlanamadı. Daha sonra, AI yardımcı pilotundan THY'yi aramasını rica etti; bu sefer de "No Signal" diye uyarı geldi. Son olarak, yanında duran Artırıl- mış Gerçeklik (AR) gözlüğünü taktı ve karşısına "THY Acil Ara-

ma" diye bir düğme çıktı. Ancak, ne yazık ki, o düğme de işe ya- ramadı.

Arhan, korkuyla, bugüne kadar hiç lazım olmayacağını sandığı acil durum kitapçığını açtı. "Acil Durumlarda Hologram Yapımı"nı anlatan bir sayfa gördü. 'Bununla uğraşamam şu anda,' diye düşü- nürken aklına bir fikir geldi. "Tabii ya!" diye bağırdı. "Acil durum do- labı!"

Arhan, panik içerisinde acil durum dolabını açtı. 'En azından bir cep telefonu...' diye düşündü. Artık pek kullanılmıyor olsa da, ço- cukluğunda çok popülerdi. 'Belki burada vardır, nasıl kullanılacağı- nı hatırlıyorum.'

Ancak, karşısındaki bir cep telefonu değildi, antika, analog bir telefonda. Benzerini en son müzede ve çocukken de babaannesinin evinde görmüştü. 2050 yılında dahi, en güvenilir teknoloji olduğu için, acil durum dolabına analog bir telefon koymuşlardı.

Arhan, babaannesinin yaptığı gibi telefonu kaldırdı ve kulağına götürdü. Şimdi ne yapacağı ile ilgili en ufak bir fikri yoktu. "Eee şey... THY'yi ara," dedi.

Hiçbir şey olmadı. Başka birkaç yöntem denedi. Antika analog telefonu çalıştıramıyordu. 'Bu telefonu ancak altmış beş yaş üstü bir emekli kullanabilir,' diye düşündü. Bir gün bir emekliden yardım is- temek zorunda kalacağını hiç tahmin edemezdi.

Dışarı baktı. Acil iniş gerçekleşmişti. Ancak, hiç kimsenin yara- lanmamasına ve fazla bir şey hissedilmemesine karşın, uçak çok ha- sar almıştı. İç çekti ve anons yapılan yere geri döndü.

"Lütfen korkmayınız," dedi, korkak bir sesle. "Acil bir durum ol- du ve bu adaya iniş yapmak zorunda kaldık. THY ile iletişim kura- bilmemiz için, eee... antika telefon kullanmayı bilen bir emekli ge- rekiyor. Uçakta emekli var mı? Tekrar ediyorum, uçakta emekli var mı?"

O anda, Türkiye'nin tanınan yazarlarından Gülce Küçükakın'ın 67 yaşındaki annesi Pınar Teyze imdada koştu. Pilot Arhan'ın yanı- na adeta uçtu.

"Ben biliyorum nasıl kullanılacağını, Arhan Bey."

“Emin misiniz? Böyle ortasında boşluklu, yuvarlak ve sayılar olan telefonlardan...”

“Eminim tabii ki... Ben bildiğiniz emeklilerden değilim! Ben emekli Profesör Pınar Mercan Küçükakın'ım, ne sandınız?”

Ancak, kendine o kadar güvenmesine rağmen, Pınar Teyze de THY'yi arayamadı, çünkü –hazır olun– kimse numarayı bilmiyordu. Bunun üzerine, Pilot Arhan tüm yolcularla birlikte dışarı çıkıp adadaki insanlardan yardım istemeye karar verdi.

Adada yardım aramaya çalışırken de –yine hazır olun– NASA'ya ait bir uzay istasyonu buldular. Herkes tabii ki çok mutlu oldu. Uzay istasyonunu basarcasına yardım istemeye daldılar, ama içeride kimseyi bulamayınca istasyonu oda oda gezmeye başladılar. En sonunda ulaştıkları oda tamamen karanlıktı: sadece bir masa ve sandalye, keskin bir aydınlatma ve masanın üstünde bir sürü kâğıt... Kâğıtlarda İngilizce yazılar...

Arhan ofladı. İnsanların sözlerini, daha onlar söylerken karşındakinin diline çeviren teknoloji geliştiğinden beri, meraklısı dışında kimse başka bir dil öğrenmeye zahmet etmemişti. Yine de başını kâğıtlara eğip yazılara boş boş bakmaya başladı.

*“Log 428: Shall we tell the secret alien stuff that we have hidden from humanity for years (since 2011)? We have made our final decision: No, we shouldn't. Some circumstances limit this, as well as...”**

Tam da o anda, odaya NASA çalışanlarından, İngilizce konuşan bir adam geldi. Arhan ve yolcular ona şaşkınlıkla bakarken kimse-nin anlamadığı bir şeyler söyledi. Giderek odaya daha fazla ve daha fazla NASA çalışanı doluştu. Herkes birbirini gergin gözlerle ince-lerken, Arhan bir şey söyleme ihtiyacı duyduğundan boğazını abartılı bir şekilde temizledi ve, “Dediklerinizden bir kelime bile anlamadım,” dedi.

Herkes ona dik dik bakmaya devam etti. Bir kişi hariç, herkes.

* “Kayıt 428: Yıllardır (2011'den beri) insanlıktan sakladığımız gizli uzaylı şeylerini açıklamalı mıyız? Nihai kararımızı verdik: Hayır, açıklamamalıyız. Bazı koşullar bunu sınırlıyor, ayrıca...”

Boncuk gözlü, sarıyla kahverengi arası kıvrıkcık saçlı, NASA çalışanı bir kadın, Ela, gülmeye, hatta kahkahalarla gülmeye başladı. Sonra kendini zor durdurarak, “İngilizce bilmiyor musunuz?” diye sordu.

Arhan, bu ilginç günün tadını çıkarmaya karar vermişti. “Yok, nereden bilelim yahu? Bu istasyonda sizin gibi Türkçe konuşabilen birini bulmamız tam bir şans.”

“Eee, bunca insan toplanmış, ne işiniz var burada? Turist gibi bavullarla filan...”

“Ben Pilot Arhan, bunlar da yolcularım. Herkes yurtdışına çıkar-ken bavul hazırladı, ancak bazı aksilikler yaşandı. O yüzden buradayız.”

“Bu anlattıklarının yaşandığı belli de, nasıl olduğunu çıkaramadım.”

“Olay şöyle, ben...”

Ve böylece ikisi de karşılıklı hikâyelerini anlattılar.

Kadın, yani Bayan Cansın, yirmi beş yıl önce Tübitak'tan ayrılıp bilimsel çalışmalarını Amerika'da NASA görevlisi olarak devam ettirdiğini, ancak bu odada bulunan ÇOK GİZLİ (TOP SECRET) çalışmaların çalınabilme olasılığından dolayı Amerika'dan uzak bu adada yaşadıklarını anlattı.

Etrafındaki çalışma arkadaşlarına olayı anlatınca, onlar da aniden arkadaş canlısı kesilip, THY'ye yolcularını geri alması için mesaj gönderdiler. Adadan ayrılmadan önce de, yolculara ve Pilot Arhan'a öğrendiklerini kimseyle paylaşmayacaklarına dair bir belge imzalattılar. Ancak hiçbiri İngilizce bilmediği için, pilot da yolcular da gördükleri o ÇOK GİZLİ belgelere zaten bir anlam verememişlerdi.

Sonuçta, yolcular Kanada'ya, Pilot Arhan'sa evine gitti. Daha sonradan öğrendi ki, uçağı yanlış alarm vermiş ve aslında kimsenin hayatı tehlikeye girmemişti.

Arhan, yatmadan önce RSDK yaptırırken bunları düşünüyordu. Yüzünde tebessüm vardı. Çok güzel bir gün yaşamıştı.

RSDK biyledi ve bugün kalbinin ortalamanın üstünde attığını ilettili. Arhan'ın tebessümü, gülümsemeye, gülümsemesi de kahkaha-ya dönüştü. Tuhaf görünümlü analog telefon, Pınar Teyze, acil iniş, NASA'nın uzay üssü ve Bayan Cansın... Bunların hepsi Toronto'ya uçmaktan daha eğlenceli değil mi? İşte o yüzden, Pilot Arhan olayı hatırladıkça bugün bile kahkaha atmaya devam ediyor. ■

Işıknaş Gürler

6. sınıf öğrencisi
Tekirdağ, Büyükşehir Belediyesi
Vali Enver Salihoğlu Ortaokulu

İNSANA NE KALACAK?

Işık, on iki yaşında meraklı bir kızdı. Resim yapmayı ve hikâyeler yazmayı çok sevdi. Defterleri, renkli çizimlerle ve aklına gelen ilginç öykülerle doluydu. Bazen gökyüzünü izler, bulutları karakterlere benzeter ve onlara maceralar yazardı.

Küçük kardeşi Tuna da altı yaşındaydı. Tuna, lego meraklısıydı. Saatlerce küçük parçalarla uğraşır; robotlar, kuleler yapardı.

Anneleri Şebnem Hanım, bir bilim ve sanat merkezinde öğretmendi. Kafasında her zaman heyecan verici bir fikir olurdu. Çocuklarla bir gün geri dönüştürülmüş malzemelerden kuklalar yapar, ertesi gün arıların davranışlarını incelemek için yapay zekâ destekli bir arı kovanı tasarlardı. Işık'la Tuna, cumartesi günleri onun okuluna gider, atölyeleri gezer, ilginç şeyler öğrenirlerdi.

Babaları Umut Bey'se mühendisti. Motor kullanmayı çok sevdi. Hafta sonları fırsat buldukça deri montunu giyer, kaskını takar ve motoruyla özgürce gezerdi. Ama onun asıl özelliği masa yapmaya olan sevgisiydi. Güzel bir yolculuğun sonunda oturup dinlenecek sağlam bir masaya her zaman ihtiyaç vardır ne de olsa. Ona göre, masalar insanları bir araya getirirdi. Yemek, sohbet, oyun...

Hepsi masanın etrafında olurdu. Hatta bazen, “Masa, insanlığı bir araya getiren en büyük icattır!” diyerek büyük bir ciddiyetle konuşurdu.

Evde o kadar çok masa vardı ki, anneleri, “Birkaç tane daha yaparsan evde yürüyecek yer kalmayacak!” derdi. Ama Umut Bey her seferinde yeni bir masa yapacak harika bir bahane bulurdu.

“Bu masa, Tuna’nın legoları için bir sergi alanı olacak! Böyle bir sanat eseri yerde sergilenemez!” derdi. Sonra dönüp Işık’a, “Bu da senin yazdığın hikâyeler için ilham kaynağı! Bak, bu masada oturduğunda daha güzel hikâyeler yazacaksın!” diyerek kendini haklı çıkarırdı. Evin kedileri Zeytin ve Peynir’i göstererek, “Onlar da kendilerine ait bir masayı hak ediyor!” derdi. Başka bir masa için, “Bu masa özel bir masa! Çünkü... çünkü... öyle işte, özel!” derdi.

Bunca masa arasında, evin asıl kıymetlisi, her şeyi gülümseyerek izleyen ninemizi unutmayalım. Tombiş yanaklı, pamuk şallı, mis gibi tarçın kokan bir kadındı ninecikleri. Işık ve Tuna, onun ördüğü yumuşacık battaniyelere sarınıp masal dinlemeye bayılırlardı.

Bir gün anneleri seminere gitmek için şehir dışına çıktı. Onlarla babaları ilgilenenecekti. Eve geldiğinde elinde bir bilet vardı.

“Hazır olun, çocuklar! Dekoratif Ahşap Masa Ayakları Fuarı’na gidiyoruz!”

Çocuklar şaşkın şaşkın ona bakakaldılar.

Babaları kahkahayla, “Şaka şaka! Yapay Zekâ ve Nesnelerin İnterneti Sergisi’ne gidiyoruz!” dedi sonrasında.

Bu teklif o kadar cazip gelmişti ki, Işık ve Tuna hızla odalarına koştular. Ne giyseler, yanlarına ne alsalar, bilemediler. Birkaç dakika içinde kapının önünde hazır bekliyorlardı.

Sergi alanına girdiklerinde her yer parlaktı. Büyük ekranlar, robotlar, hologramlar vardı. Büyük ekranlardan yayılan parlak mavi ışık ve müzik sesi duvarları titreştiriyordu. İnsanlar heyecanla etrafta dolaşıyor, bazıları robotlarla konuşuyor, bazıları da onların resim çizmesini izliyordu.

Tuna, robotları çok sevdi. Onlarla dans etti, sohbet etti. Işık’sa

robotların yaptığı sanat eserlerine hayran kaldı. ‘Demek ki robotlar her şeyi yapabiliyor artık,’ diye düşündü. Robotların sanatı karşısında büyülenmişti ama içinde bir huzursuzluk da oluştu. Acaba bir gün, bütün hikâyeler robotlar tarafından yazılabilir miydi? Ya da daha kötüsü, insanlar onun hikâyelerini okumak yerine robotların yazdıklarını mı tercih ederdi?

Eve döndüklerinde nineleri onları kapıda bekliyordu. Çocukların heyecanını görünce gülümsedi. “Hoş geldiniz. Hadi oturun dinlenin. Yemek birazdan hazır olacak. Neler gördünüz, anlatın bakalım?” dedi.

Tuna atıldı: “Robotlar... artık her şeyi yapabiliyor!”

Işık ekledi: “Sanat bile... şiir, öykü, resim, müzik... insan gibiler!”

Nineleri başını hafifçe salladı. “Ne güzel! Artık her şeyi robotlar yapacak, yapay zekâ işlerimizi kolaylaştıracak her alanda.” Sonra duraksadı. “Peki, o zaman insana ne kalacak?” diye sordu.

Işık biraz düşündü. “Düşünmek... Gerçi robotlar da düşünebiliyor artık,” dedi.

Nineleri devam etti: “Evet, robotlar birçok şeyi yapabilir, düşünebilir, hatta sanat bile yapabilirler. Ama unutma ki, robotlar sadece verileri işler. Onlara öğretilen şeyleri tekrarlar, formülleri takip ederler. Gerçekten hissedemezler, içlerinde bir duygu oluşmaz. Sevmek, üzölmek, dünyayı anlamlandırmak gibi şeyler onlar için sadece birer veri parçasıdır. Onların kalbi yok, ruhu yok. Bir resim çizebilirler, bir şiir yazabilirler ama onları yaparken kalpleri pıt pıt diye atmaz.”

Sonra gülümseyerek ekledi: “Düşünmek, hissetmek, paylaşmak... İşte bunlar insanla tamamlanır. Bak mesela, senin adından örnek vereyim. Işık, çok önemli bir güçtür. Karanlığa tuttuğumuzda önümüzü görmemizi sağlar. Ama eğer ışığı ayna gibi doğrudan yüzümüze tutarsak, hiçbir şey göremeyiz. İşte, yapay zekâ da böyle. Eğer onu insanın yolunu aydınlatmak için kullanırsak, harika olur. Ama insana ait olan şeylerin hepsini yapabileceğini düşünürsek veya bunları ondan beklersek, asıl önemli olanı kaybederiz.”

Işık, ninesinin sözlerini hayranlıkla dinledi. Gözlerini ninesin-

den ayıramıyordu. Dinledikçe içi rahatladı.

‘Benim hikâyelerim, Tuna’yla güldüğümüz anlardan, ninemden dinlediğim masallardan, yaşadıklarımın geliyor. Robotlar bunları hissedemez de, hissettiremez de. Yapay zekâ hayatları kolaylaştırabilir ama hayatın kendisi olamaz,’ diye düşündü.

Ninesi eliyle Işık’ın başını okşadı. “Hadi bakalım,” dedi neşeyle, “şimdi yemek vakti! Sonra uzun uzun konuşuruz.”

Sofraya geçtiler. Yemek boyunca herkes gün içinde gördüklerini, sergideki en ilginç şeyleri anlattı. Yemek bittiğinde herkes odasına çekildi. Ev yavaş yavaş sessizleşti.

Işık yatağına uzandı.

1... 2... 3... 4...

Olmuyor! Koyunlar atlıyor, ama uyku hâlâ gelmiyordu.

Derin bir nefes aldı. Kalktı. Odasındaki küçük lambayı açtı. Aynanın karşısına geçti. Aynadaki görüntüsüne baktı. Gözlerinde bir ışık vardı. Tatlı bir gülümseme yayıldı yüzüne.

Masasının başına oturdu. Kalem eline aldı. Bir şeyler yazmalıydı. Ninesinin sesi hâlâ kulağında yankılanıyordu: “Peki, insana ne kalacak?”

Yapay zekâ, ne kadar güçlü olursa olsun, insanın hayal gücü olmadan eksikti. Duygular olmadan, hikâyeler olmadan, dünyayı anlamlandıran ilişkiler ve sorular olmadan...

Belki de gelecekte en değerli şeyler, insanların kurduğu hayaller, keşfettiği fikirler ve paylaşılmayı bekleyen hikâyeler olacaktı.

Ve yazdı: *“Hayal kurmak, hissetmek, paylaşmak ve ışığı doğru yere tutmak... Tıpkı babamın, ‘Bu masa özel! Çünkü... öyle işte!’ diyerek yaptığı sayısız masa gibi!”* ■

Mehmet Rifat Yiğit

7. sınıf öğrencisi
İstanbul, FMV Nişantaşı Işık Ortaokulu

SESİN KAYITTAYDI

Aynadaki görüntüsüne baktı. Yanaklarındaki toz çizgileri hâlâ silinmemiş, tırnak aralarına dolmuş çamur kurumuştur. Gözlerinde ise hem umut hem korku vardı. Kaşlarının arasındaki çizgi, yaşına uymayacak kadar derindi. O çizgi, onun on üç değil sanki otuz üç yaşında olduğunu söylüyordu. Her biri bir enkaz parçasını taşımıştı sanki.

Efe, Hatay’ın merkezinde, Cumhuriyet Caddesi’nin hemen paralelindeki sokakta yaşıyordu. 6 Şubat sabahı, kardeşiyle birlikte mutfakta kahvaltı hazırlıyordu. Yumurtayı kırmak üzereyken, dünya yerinden oynadı. Saniyeler içinde evleri, sesi bile duyulmadan içine çöktü. Annesi ve babası içerideydi. O ânı her gece yeniden yaşıyordu. Uyanmakla uyanmamak arasında sıkışıp kaldığı bir kâbus gibiydi.

İlk gün, Efe elleriyle kazdı. Ellerinin nasırlaşması için zaman yoktu. Parmakları kanayana kadar enkazı eşeledi. Ama karşısında ondan güçlü beton vardı. Günler sonra kurtarıldığında, annesinin sesi hâlâ kulaklarındaydı: “Kardeşini koru.”

O günden sonra her şey değişti. Ankara’ya, dayılarının yanına taşındılar. Güvendeydiler ama Efe için her şey sessizleşmişti. Okul

koridorlarında öğrenciler şakalaşıyor, teneffüs zili çalıyordu ama onun dünyasında sadece uğultu vardı. Sarsıntının yankısı hâlâ kulaklarındaydı. Her yeni sese şüpheyle yaklaşıyor, her titreşimde irkiliyordu.

Bir gün, okulda teknoloji öğretmeni sınıfa heyecanla seslendi: “Arkadaşlar, TÜBİTAK bu yıl ‘Yapay Zekâ ile Afet Çözümü’ temalı bir yarışma açtı. Katılmak isteyenler bana ulaşsın.”

Efe’nin içinde bir şey kıpırdadı. Annesinin o son sözlerini düşündü: “Kardeşini koru.” Telefonunun şarjı bitmeden önce annesi kardeşi için böyle demişti. O cümle, beyninde yankılanıp durdu. Belki de artık Efe’nin sırasıydı.

Bilgisayarla arası pek iyi değildi. Ama teknoloji öğretmeni onun ilgisini fark etti. “Kodlamayı sonra öğrenirsin,” dedi. “Önce nedenini bul.”

Efe’nin nedeni hazırды. Günlerce ses örneklerini araştırdı. Enkaz altındaki frekansları, basınç verilerini, kurtarma çalışmalarında kaydedilen ses kayıtlarını izledi. Kulaklarını tüm korkularına rağmen onlara açtı. Gece kardeşi uyurken sessizce notlar aldı.

Zamanla bir fikir şekillenmeye başladı: Yapay zekâ destekli mikrofon ağı. Deprem ânından sonraki sessizliği dinleyen bir sistem. Yalnızca yüksek çığlıkları değil, düşük frekanslı fısıltıları bile yakalayabilecek bir teknoloji. Belki de bir “yardım edin” fısıltısı, bir tıkırtı, bir nefes... Sistem, ses kaybolmadan, yerini haritaya işliyor, sinyal veriyordu.

Efe için bu, bir projeden fazlasıydı. Bu bir umut sistemiydi. Çünkü onun annesinin sesi, zamanla silinmişti. Ama başka annelerin sesi silinmeden duyulabilirdi.

Projesi hazır olunca, okulun bilim şenliğinde sunum yapması istendi. Efe, tahtaya çıktığında elleri titriyordu. İnsanların gözlerine bakamıyordu. Ama aynadaki çocuğu hatırladı. O çocuk o gün susmamıştı. Şimdi de susmamalıydı.

“Bir fısıltı bile duyulmayı hak eder,” dedi. “Sizce annem, bir fısıltıyla yaşasaydı onu duyan olur muydu?”

Sınıf sessizliğe gömüldü. Öğretmeni gözlüğünü çıkardı, silerken gözlerini kaçırdı. Alkış gelmedi. Ama o sessizlik her şeydi.

Proje, bilim kulübü tarafından desteklendi. Sosyal medyada paylaşıldı. Bir üniversitenin mühendislik fakültesi projeyi inceledi. Sonra bir belediyeden telefon geldi: “Pilot uygulama yapmak istiyoruz.”

O günden sonra Efe’nin hayatı yavaş yavaş değişmeye başladı. Üniversite mühendisleriyle yapılan toplantılara katıldı. Onlara proje fikrini anlattı, çocukça görünen düşüncelerinin aslında ne kadar hayati olduğunu gösterdi. Projeye “Fısıltı Ağı” adını verdiler. Testler başladı. Ses verilerini algılayan cihazlar geliştirildi. Gerçek enkaz simülasyonlarında denemeler yapıldı.

Bir akşam, test sırasında, yapay zekâ sisteminin tanımlayamadığı zayıf bir ses algılandı. Önce gürültü zannedildi. Sonra bir mühendisin ifadesi değişti: “Bu... bu bir nefes olabilir.”

O an Efe gözyaşlarını tutamadı. Çünkü sistem işe yarıyordu. Çünkü artık sessizlik, çaresizlik anlamına gelmiyordu.

Günler sonra, Efe bir televizyon programına davet edildi. Sunucu ona son bir soru sordu: “Bu sistemi neden yaptın, Efe?”

Efe, aynadaki çocuğu hatırladı yine. O çocuk, sessizliğiyle bağırıyordu.

“Çünkü annemin sesi duyulmadı ama belki başkasının sesi duyulur. Belki başka bir çocuk, annesinin elini yeniden tutabilir.”

Salon sessizdi. Bu kez sessizlik alkıştan daha güçlüydü.

Efe eve döndüğünde, yine aynanın karşısına geçti. Kendine baktı. Gözlerinde hâlâ acı vardı. Ama artık bir ışık da vardı. Çünkü artık sesi olmayanlar için bir ses vardı. Çünkü bu kez ses... kayıttaydı. ■

Zeynep Dila Demir

8. sınıf öğrencisi
İstanbul, Kazım Karabekir Ortaokulu

AKILLI DAVULCU

“Güm! Güm!

Güm güm güm!..

Programlandım Ramazan ayına

Saburda vururum davuluma

Akıllı Davulcu'dur adım bu arada

Manileriniz benden bundan sonra.”

Yaklaşan sesi duyan Sultan Nine, komşulara dağıtılan pişinin boş tepsisini mutfak tezgâhının üstüne bırakan torununun eline paketi sıkıştırıp, “Hadi Hasan, bunları da Davulcu'ya ikram et. Yesin zavallıcık,” diyerek, tatlı bir telaşla son hamuru da yağın içine attı.

Evlerin yanan tek tük ışıklarına, davulun sesinden mi, yoksa mis gibi kokudan mı bilinmez, patır patır yeni ışıklar eklenmeye başladı.

“Bahşişten kaçırım sanma

Para yaramaz işime ama

Dolu bir pıl atarsan aşağıya

Enerji olur bana.”

“Ay, unuttum!” Sultan Nine aceleyle ocağı kapatıp balkona koştu. Hızla aşağıya sepet sarkıttı.

“Hasan oğlum, şu bahşişi de veriver davulcuya.”

“Hayırlı Ramazanlar, hayırlı saburlar, banım teyze!”

Sultan Nine tuhaf sese doğru döndü, dönmesiyle de irkilmesi bir oldu.

“Aaaa! Aman bu ne!”

Gözlerine inanamadı. İyice aşağıya sarktı. Davulcuyla göz göze gelince dengesi bozuldu, balkon demirine tutunmasa az kalsın aşağıya düşecekti.

Davulcu, hiçbir şey olmamış gibi, bir yandan davula vurup bir yandan da manisini okumaya devam ediyordu:

“Geldi on bir ayın sultanı

Kaptım davulu tokmağı

Hor görmeyin yapay zekâmı

Aratmayacağım eski Ramazanları!”

Gittikçe artan insan seslerini ve dışarıda kopan curcunayı merak edip balkona çıkan ev halkı, gördükleri manzara karşısında kısa süreli bir şok geçirdiler. Ardından, Sultan Nine'yi sakinleştirmek için durumu izah etmeye çalıştılar.

Aslında, halkın doğal tepkisini ölçebilmek için; nerede, ne zaman, ne şekilde gibi detayların gizli tutulduğu bir deneyin yapılabacağı, birkaç hafta önce sosyal medyada kamuoyuna duyurulmuştu. Ama kimse böyle bir şeyi hayal etmemişti.

Davulcu da şaşırılmış gibiydi. Çevredeki insanları şöyle bir taradı. Onların gözlerine baktığında aynadaki kendi yansımalarına bakmış gibi oldu. Kendisiyle ilgili düşünceleri ve paniği yumuşatmak için o da durumu Keloğlan modunda bir maniyle açıklamaya başladı:

“Ben bir garip davulcuyum

*Bu deneyin yoktur zararı
Varım yoğum faydalı olmaktır
Hiç de sevmes sistemim yalanı.”*

Mahallede küçük çaplı bir kaos yaşanıyordu. İnsanlar camlardan, balkonlardan sarkmış, birbirleriyle konuşarak durumu anlamaya çalışıyorlardı. Davulcu, hiç istifini bozmadan görevine devam etti.

*“Güm! Güm!
Başarıyla geçtim Turing Testi’ni
Geçmiş ve geleceğin birleşimi
Veri Bilimi üretir manilerini
Ramazan ayıdır data madeni.
Güm güm! Güm güm!..”*

İnsanların beyni iyice yanmaya başlamaz mı?.. Ağzları bir karışık, davulcunun dediklerini anlamaya uğraşan insanlar gittikçe kalabalığa katılıyordu.

*“Navigasyonumla gezerim sokakları
Sensörümle algılarım ışıkları
Mikrofonumun en yüksek ayarı
Yatağından zıplattır uykucuları.”*

Davulcu artık iyice havaya girmiş, yaptığı esprilerle kahkaha ve alkış toplamaya başlamıştı. Sultan Nine’nin yaş grubu, ne yapacaklarını bilemezken, gençler hemen uyum sağlamış, olup biteni gülererek izliyordu. Tabii bu arada, herkesin elinde telefon, bazıları bu genç anların videosunu çekiyor, bazıları da görüntülü olarak ya da sosyal medya üzerinden birilerine ulaştırıyordu.

Kısa sürede olay yankı bulmuş, davulcuyu görmek için akın akın gelenlerle sokak şenlik alanına dönüşmüştü. Herkes davulcuya bir şeyler soruyor, o da maniyle cevap veriyordu. E Ramazan davulcusu sonuçta, maniyle konuşacak tabii!

*“Zekâmın temeli
Dedem Cezerî
Çok yormayın beni
Olmasın karbon ayak izi.”*

Bu “Akıllı Davulcu”nun, geçmişe ışınlanmış, tarihin eski bir diliminde bir Anadolu sokağına pat diye düşmüş gibi, trajikomik tepkileri vardı.

Davulcunun üzerindeki bir kameranın yaşananları çektiğinden ve ertesi gün yayınlanacağından da kimsenin haberi yoktu.

Yaşlılar hâlâ direniyor, yeniliği kabul etmek istemiyorlardı. Gençlerse zaten teknolojinin içinde oldukları için bu durumu aşmış, ortamı dalgaya almaya başlamışlardı çoktan. Aralarından biri, “Sanki geçmişe yolculuk yaptık. Acaba tekerlek icat edildiğinde de böyle bir karmaşa olmuş mudur?!” dedi kahkaha atarak.

Davulcu ve mahalleli kaynaşmış; ilgi, beklenenin üzerinde olmuştu. Saat ilerlemiş, sahur unutulmuştu.

*“Hanım abla oyalanma
Ezanın eli kulağında
Sofra kaldı ortada
Sabur geçti lafla
Zor dayanırsın artık iftara!”*

Maniyle uyarılınca, herkes bağırarak evlere kaçıştı.

Davulcu, Sultan Nine’nin balkonunun altından geçerken, adeta gülererek bir bakış attı.

*“Güm! Güm! Güm güm güm!..
Bu benim ilk bayramuum
Güm! Güm!
Davulumla kapıda olacağuum
Güm! Güm!”*

*İkram isterim motor yağı ve vida
Güm! Güm!
Aman teyzem, sakın unutma!
Güm! Güm! Güm güm güm!..*

Sultan Nine, "Ay vallahi bir yaşıma daha girdim! Daha neler göreceğiz acaba! Bir de bayram ikramı istiyor. Bana bakıp güldüğüne de adım gibi eminim," diye söylenerek içeri girdi.

"Bu bayram alışverişi nalburdan yapacağız anlaşılın," deyince, sofradakiler son dakikaların telaşıyla ağızlarına hızla tepıştirdiklerini püskürterek gülmeye başladılar. ■

Zeynep Cemali Öykü Yarışması 2026

6, 7 ve 8. sınıflar

2026 teması

mutluluk

Desen: Hubban Korman

"Parmaklarının ucunda yükselerek zile uzandı."

Zeynep Cemali'nin *Öykü Öykü Gezen Kedi* kitabından tema cümlesi.

Son başvuru **6 MAYIS 2026**

SEÇİCİ KURUL Figen Şakacı, Füsün Çetinel,
Lal Laleş, Suat Duman, Dr. Müren Beykan

Başvuru ve bilgi için
yarisma@gunisigikitapligi.com
gunisigikitapligi.com

KARDEŞLİK 2011

“İki kardeş sımsıkı kucaklaştılar.”
Zeynep Cemalî'nin *Ankaralı* kitabından.

BİRİNCİLİK ÖDÜLÜ

“Zeynep” Nurbüke Teker
6. sınıf, Ankara, Türkan Yamantürk İlköğretim Okulu

İKİNCİLİK ÖDÜLÜ

“Çukur” Nihal Deniz Köksal
7. sınıf, Ankara, Andıçen İlköğretim Okulu

ÜÇÜNCÜLÜK ÖDÜLÜ

“Yıllar Sonra” Destina Berfin Sever
8. sınıf, İzmir, Yöneliş Koleji

SEÇİCİ KURUL

Aysel Gürmen, Necati Tosuner
Yrd. Doç. Dr. Necdet Neydim,
Sevim Ak, Dr. Müren Beykan

ARKADAŞLIK 2013

“Onların arasında olmak için neler vermezdi.”
Zeynep Cemalî'nin
Gül Sokağı'nın Dikenleri kitabından.

BİRİNCİLİK ÖDÜLÜ

“Işık Yağmuru” Dilara Karabekmez
7. sınıf, Edirne, Fatih Sultan Mehmet Ortaokulu

İKİNCİLİK ÖDÜLÜ

“Bir Deniz Feneri Vardı: Yalnız...”
Sıdika Selin Çolak
6. sınıf, ODTÜ Geliştirme Vakfı Özel Mersin Ortaokulu

ÜÇÜNCÜLÜK ÖDÜLÜ

“Mızıka” Beyza Çelik
8. sınıf, İstanbul, Bayrampaşa, Tuna Ortaokulu

SEÇİCİ KURUL

Aslı Tohumcu, Gülsüm Cengiz, Necati Güngör,
Prof. Dr. Selahattin Dilidüzgün,
Dr. Müren Beykan

HOŞGÖRÜ 2012

“Ona duyduğum öfke çoktan uçup gitmişti.”
Zeynep Cemalî'nin *Patenli Kız* kitabından.

BİRİNCİLİK ÖDÜLÜ

“Bir Parça Hoşgörü” Beyza Nur Muslu
8. sınıf, İstanbul, Prof. Abdullah Türkoğlu İlköğretim Okulu

İKİNCİLİK ÖDÜLÜ

“Sessizliğin Ressamı” Bilge Arslan
7. sınıf, Bursa, Özel Çakır İlköğretim Okulu

ÜÇÜNCÜLÜK ÖDÜLÜ

“Bir Demet Çiçek” Ceren Kuran
6. sınıf, İstanbul, Özel Şişli Terakki Ortaokulu

SEÇİCİ

Hacer Kılıcıoğlu, Necati Tosuner,
Prof. Dr. Nuran Özyer, Süleyman Bulut,
Dr. Müren Beykan

UMUT 2014

“Belki yıllardır ilk kez gülümsedi.”
Zeynep Cemalî'nin *Ballı Çörek Kafeteryası* kitabından.

BİRİNCİLİK ÖDÜLÜ

“Yelkenli” Deniz Angın
7. sınıf, Trabzon, Şehit Öğretmen Gürkan Yardım Ortaokulu

İKİNCİLİK ÖDÜLÜ

“Kutupyıldızı” Sıla Hatipoğulları
7. sınıf, İstanbul, VKV Koç Özel Ortaokulu

ÜÇÜNCÜLÜK ÖDÜLÜ

“Mavi Gözlü Kadın” Delfin Tuna
8. sınıf, İstanbul, Özel Şişli Terakki Ortaokulu

SEÇİCİ KURUL ÖZEL ÖDÜLLERİ

“Umut Sahaf” Ceren Nisanur Ateş
6. sınıf, İstanbul, Bayrampaşa Sancak-Soy Ortaokulu

“Kaybolan Gözlerinin İçinde” Çağla İdil Ata
7. sınıf, ODTÜ Geliştirme Vakfı Özel Ankara Ortaokulu

SEÇİCİ KURUL

Adnan Binyazar, Leyla Ruhan Okyay,
Mavisel Yener, Prof. Dr. Sedat Sever,
Dr. Müren Beykan

CESARET 2015

“Yüzlerindeki kararlılık, gelecek günlerin muştusu gibiydi.”
Zeynep Cemalî'nin *Güzelce'de Bir Kaçak, Memo* kitabından.

BİRİNCİLİK ÖDÜLÜ

“Kırıklar ve Kesikler” Ezgi Akar
7. sınıf, İzmir, Nedret İlhan Keser Ortaokulu

İKİNCİLİK ÖDÜLÜ

“Kanatsız Yükseliş” Bengisu Belen
8. sınıf, Malatya, Mehmet Akif Ersoy Ortaokulu

ÜÇÜNCÜLÜK ÖDÜLÜ

“Harkıt, Harkıt, Torbanı Sarkıt!” Cem Demir
6. sınıf, İzmir-Menemen, Egekent 2 Ortaokulu

SEÇİCİ KURUL

Ayfer Gürdal Ünal, Behçet Çelik,
Neslihan Önderoğlu, Yalvaç Ural,
Dr. Müren Beykan

DAYANIŞMA 2017

“Dünyanın kaç bucak olduğunu birlikte öğrenmişlerdi.”
Zeynep Cemalî'nin *Çılgın Babam* kitabından.

ÖDÜLLÜ ÖYKÜLER

“Rüzgâr” Asya İnce
8. sınıf, TED Ankara Koleji

“Denizlerin Avcıları” Ekin Toygur

7. sınıf, ODTÜ Geliştirme Vakfı
Özel Ankara Ortaokulu

“Kuyu” Fatma Vural

6. sınıf, Ordu-Korgan, Çayırkent
Şehit Nevzat Çatık Ortaokulu

“Sözcüklerin Dayanışması” Pelin Biçen

6. sınıf, Diyarbakır, Özel Ortadoğu Koleji

SEÇİCİ KURUL

Faruk Duman, Feridun Andaç,
Gaye Boraloğlu, Müge İplikçi,
Dr. Müren Beykan

ADALET 2016

“Kara gözlerinde şimşekler çakıyordu.”
Zeynep Cemalî'nin *Ben, Çınar Ağacı ve Pufböreği* kitabından.

ÖDÜLLÜ ÖYKÜLER

“Ayna” Aysu Çam
8. sınıf, ODTÜ Geliştirme Vakfı Özel Mersin Ortaokulu

“Beyaz Lanet” Eray Çakar

8. sınıf, İstanbul, Özel Darüşşafaka Eğitim Kurumları

“Yokuş” Naz Özdebakoglu

7. sınıf, İstanbul, Özel Fenerbahçe Eğitim Kurumları

“Ben Tam Oradayım, O Denizin Kenarında” Zehra Bayraktar

8. sınıf, İstanbul, 23 Nisan Zehra Hanım
İmam Hatip Ortaokulu

SEÇİCİ KURUL

Cemil Kavukçu, Karin Karakaşlı,
Nazlı Eray, Yusuf Çotuksöken,
Dr. Müren Beykan

KARARLILIK 2018

“Keçi inadı tutan çocuğa laf geçiremeyeceğini anlayınca sustu.”
Zeynep Cemalî'nin *Öykü Öykü Gezen Kedi* kitabından.

ÖDÜLLÜ ÖYKÜLER

“Kara İncir” Ali Onur Özkan
7. sınıf, ODTÜ Geliştirme Vakfı
Özel Ankara Ortaokulu

“Görüşürüz” Duygu Hatipoğlu

8. sınıf, Özel Konya Alp Koleji

“Özel Çocuk” Kaan Bayrı

6. sınıf, TED Ankara Koleji

SEÇİCİ KURUL

Çiğdem Sezer, Fadime Uslu,
Semih Gümüş, Turgay Fişekçi,
Dr. Müren Beykan

ÖDÜLLÜ ÖYKÜLER (2011-2024)

YALAN 2019

“Güneş ışınlarıyla uyandığımda, o akşam olanları anımsamaya çalıştım.”

Zeynep Cemali'nin *Ankaralı* kitabından.

ÖDÜLLÜ ÖYKÜLER

“Çok ‘Çok...’” Ayşe Ezgi Döm

8. sınıf, ODTÜ Geliştirme Vakfı Özel Mersin Ortaokulu

“Ortalık Karıştı” Batu Özdemir

7. sınıf, TED Ankara Koleji

“Amca” Elif Osmanağaoğlu

7. sınıf, İstanbul, İmdat Vakfı Dumlupınar Ortaokulu

SEÇİCİ KURUL

Ayşe Sarısayın, Mine Söğüt, Murat Yalçın, Tolga Gümüşay, Dr. Müren Beykan

DOĞA SEVGİSİ 2021

“Muştuyu alan sokağa fırlıyor, birbirleriyle kucaklaşıyordu.”

Zeynep Cemali'nin *Gül Sokağı'nın Dikenleri* kitabından.

ÖDÜLLÜ ÖYKÜLER

“Yukupato'nun Kuşları” Ceren Tek

7. sınıf, Bursa, Özel Çakır İlköğretim Okulu

“Sular Altında Bir Hatıralar Mezarlığı” Deniz Erişken

8. sınıf, İstanbul, Bahçeşehir Neslin Değişen Sesi Ortaokulu

“Doğanın Dili” Yağızalp Kürşat Çalık

6. sınıf, BİLFEN İzmir Ortaokulu

“Neşe Palamudu” Zeynep Alya Yıldız

7. sınıf, İstanbul, Ata Ortaokulu

SEÇİCİ KURUL

Berna Durmaz, Hakan Bıçakçı, Mine Soysal, Yekta Kopan, Dr. Müren Beykan

Çocuklukta ÖZGÜRLÜK 2020

“Tekerleklerin üstünde yelle yarıştıyordu.”

Zeynep Cemali'nin *Patenli Kız* kitabından.

ÖDÜLLÜ ÖYKÜLER

“Sen (!)” Arden Zeyfiyan

8. sınıf, İstanbul, Özel Yeşilköy Ermeni Ortaokulu

“Ayakkabısızlar” Berrin Kara

8. sınıf, TED Şanlıurfa Koleji

“Uçurtma” Güneş Altunel

7. sınıf, ODTÜ Geliştirme Vakfı Özel Mersin Ortaokulu

“91. Gün” İpek Naz Çil

6. sınıf, Aydın, Efeler, Mustafa Kiriş Ortaokulu

SEÇİCİ KURUL

Osman Şahin, Ahmet Buke, Görkem Yeltan, Gülsevin Kırıl, Dr. Müren Beykan

UZAY 2022

“Gökyüzünde dönüp duran martınlara baktı uzun uzun.”

Zeynep Cemali'nin *Güzelce'de Bir Kaçak, Memo* kitabından.

ÖDÜLLÜ ÖYKÜLER

“Uzaynet” Ali Utku Çakır

6. sınıf, İzmir, Bahçeşehir Koleji Bornova Ortaokulu

“Uzayı Kim Taşıyor?” Azra İrkilata

7. sınıf, Isparta, Şehit Polis Mehmet Karacatilki Bilim ve Sanat Merkezi

“Çocuksu Hasret” Duru Aydın

8. sınıf, ODTÜ Geliştirme Vakfı Özel Ankara Ortaokulu

“Akıl Hastanesi” Fulya Er

7. sınıf, Kırklareli, Pehlivan köy, Atatürk Ortaokulu

SEÇİCİ KURUL

Burcu Aktaş, Murat Özyaşar, Ömer Açık, Sibel K. Türker, Dr. Müren Beykan

SEVİNÇ 2023

“Atışmalara şen kabkabalar eklendi.”

Zeynep Cemali'nin *Balı Çörek Kafeteryası* kitabından.

ÖDÜLLÜ ÖYKÜLER

“Bir Aile Fotoğrafı” Ayşe Nihan Sert

7. sınıf, Sivas, Cumhuriyet Üniversitesi Ortaokulu

“Hurdalık” Elfida Birgül

6. sınıf, Samsun, Atakum Bilim ve Sanat Merkezi

“Gün Işığı ve Ay Parlıtısı” Zeynep Kaynar

7. sınıf, İstanbul, Alev Alıtlı Bilim ve Sanat Merkezi

SEÇİCİ KURUL

Aslı Der, Başar Başarır, Haydar Ergülen, İrmak Zileli, Dr. Müren Beykan

MACERA 2024

“Önümde uzun bir yol vardı.”

Zeynep Cemali'nin *Çılgın Babam* kitabından.

ÖDÜLLÜ ÖYKÜLER

“Dondurma Adası” Duru Uzun

7. sınıf, İstanbul, ALKEV Özel Ortaokulu

“Merhaba Dünyalı” Ensar Rüzgar Pekin

7. sınıf, İstanbul, İSTEK Özel Bilge Kağan Ortaokulu

“Üç Adımlık Karanlık” Miray Yastı

8. sınıf, ODTÜ Geliştirme Vakfı Özel Denizli Ortaokulu

SEÇİCİ KURUL

Doğu Yücel, İrem Uşar, Mehmet Erkurt, Sevin Okyay, Dr. Müren Beykan

GEÇMİŞTEN KARELER

GEÇMİŞTEN KARELER

Zeynep Cemali Öykü Yarışması'na
15 yıl içinde,
yurdun her köşesindeki
6, 7, 8. sınıflardan
7000'e yakın öğrenci katıldı.

Öğretmenler ve kütüphaneciler için
kitaplarımızın etkinlik dosyaları

gunisigi **YOU**.com

Yaratıcı Okuma Uygulamaları
Veritabanı • Günışığı Kitaplığı

Kitaplarımızı okuyan öğrenciler için, her kitaba özel tartışma noktalarını ve yaratıcı etkinlikleri örnekleyen veritabanındaki tüm çalışmalar, sınıf içinde de çevrimiçinde de yapılabilir. Önerilen etkinlikleri, öğrencilerin ve okulun koşullarına kolayca uyarlamak, arama seçenekleri sayesinde istenen sınıflara, etkinlik türlerine ya da temalara hızlı erişmek mümkün.

Özellikle tartışma noktaları ve bazı yaratıcı çalışmalar, aile içi ortak okumalar sonrasında evde de uygulanabilir.

ZEYNEP CEMALİ ÖYKÜ YARIŞMASI

BAŞVURU

gunisigikitapligi.com'daki **Başvuru Formu**, **KVKK izin belgeleri** ve **Muvafakat Belgesi** eksiksiz doldurularak öyküyle birlikte yollanmalı. Bu, başvurunun sonlanması için gerekli ve önemlidir.

E-posta yarisma@gunisigikitapligi.com

Posta Günışığı Kitaplığı Zeynep Cemali Öykü Yarışması
Fulya Mah. Büyükdere Cad. Akabe İş Merkezi
78/1 Şişli 34394 İstanbul

ÖDÜL TÖRENİ

Ödüle değer görülen gençler, her yıl düzenlenen **Eğitimde Edebiyat Semineri**'ndeki törende ödülleri, usta edebiyatçıların elinden alıyor. Törene İstanbul dışından katılacak öğrencilerle, velileri ve öğretmenleri, Günışığı Kitaplığı'nın davetlisi olarak ağırlanıyor. Salgın, afet vb. gibi beklenmedik durumlarda tören, çevrimiçi olarak düzenlenir.

Zeynep Cemali Öykü Yarışması için eğitimci notlar

- Yarışmaya yalnızca **6, 7, 8. sınıf** öğrencileri katılabilir. 5. sınıflar katılamaz.
- Öykü, **Türkçe** dilinde yazılmalıdır.
- Öykü yazma sürecinin gençlerin kişisel gelişimine katkısı önemsendiğinden, yarışmada **derecelendirme** yapılmamaktadır.
- Yarışmanın teşvik edici ve cesaretlendirici yanı kadar, öykü **yazma deneyimini ve coşkusunu** her gencin yaşaması ayrıca anlamlıdır.
- Gençleri öykü yazmaya heveslendirmek, edebiyat heyecanlarına **eşlik etmek** değerlidir.
- Ödül almayan 6 ve 7. sınıf öğrencileri sonraki yıl yarışmaya **tekrar** katılabilir.
- Türkçe'nin yanı sıra **farklı branş öğretmenleri** de öğrencilerini yarışmaya katılım için destekleyebilirler.
- Yazılan tüm öykülerin, okul yönetimi ya da öğretmenler tarafından herhangi bir eleme yapılmadan gönderilmesi beklenir.
- Gençlerin, büyüklerinden ve yapay zekâdan **yardım almadan**, kendi özgün öykülerini oluşturması, değerlendirmede aranan önemli bir ölçüttür.
- Tema cümlesi, yönlendirici bir **kılavuz** niteliğindedir. Öyküde yer alması zorunlu değildir.

Keçi
İNADINA EDEBİYAT

keciedebiyat.com

Kitap dünyamızın ve
edebiyatın güncel arşivi!

Seminer ve konferanslarımızın içeriğinin yer aldığı dijital yayınlığımız Keçi, özgün bir başvuru kaynağı.

